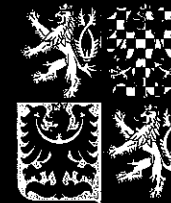

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

5/2001

ročník
LIII

Orac

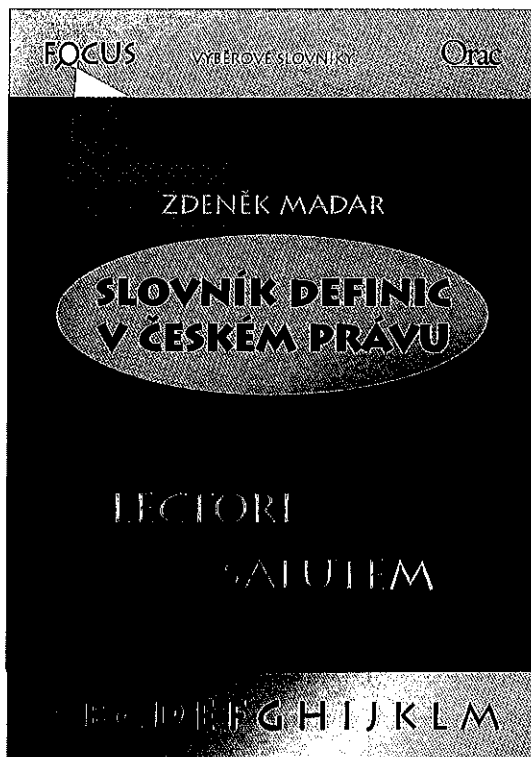
SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních	
Náhrada trest odnětí svobody za trest peněžitý	6/22
Padělání a pozměnění peněz	6/21
Předběžné projednání obžaloby	6/24
Vazba	6/25
Zákonný zástupce obviněného	6/23
Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních	
Družstvo	6/37
Náhrada škody z pracovního poměru zaměstnavatelem	6/38
Nájem	6/35
Obchodní rejstřík	6/46
Výkon rozhodnutí	6/33
Zástavní právo	6/34

SLOVNÍK DEFINIC V ČESKÉM PRÁVU

Zdeněk Madar

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Více než 1700 definic pojmů, které jsou obsaženy v platném českém právu, nabízí první publikace tohoto druhu v nové ediční řadě FOCUS.

Pojmy, které nejsou výslovně v právních předpisech uvedeny, nejsou do tohoto výběrového slovníku zahrnuty.

Slovník zachycuje stav k 1. 4. 2001 a stane se jistě nepostradatelnou pomůckou každého právníka i širší veřejnosti.

Katalogové číslo OF 0586, předpokládaná cena 450 Kč.

Objednávejte na adrese:

Nakladatelství Orac, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3

tel: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134

e-mail: orac@its.cz, <http://www.orac.cz>

Jestliže příkaz k úhradě jako bezhotovostní platební prostředek je padělán nebo pozměněn takovým způsobem, že obsahuje zdánlivě správné a reálné údaje, které jsou potřebné a způsobilé k uskutečnění platebního styku, pak v jednání pachatele, který jej takto padělá (pozmění) v úmyslu uskutečnit jeho prostřednictvím platební styk, popř. takový příkaz k provedení platebního styku předloží, lze spatřovat trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 tr. zák. za použití § 143 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 2000 sp. zn. 9 Tz 219/2000)

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněných Ing. T. M., CSc., Ing. J. Č. a M. P. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 3. 2000 sp. zn. 4 To 3/2000 a rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 1999 sp. zn. 31 T 5/99 a Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 1999 sp. zn. 31 T 5/99 byli obvinění Ing. T. M., CSc., Ing. J. Č. a M. P. uznáni vinnými pokusem trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 k § 250 odst. 1, 4 tr. zák., trestným činem padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 tr. zák. za použití ustanovení § 143 tr. zák. a pokusem trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 8 odst. 1 k § 176 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., a byli za to odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody v trvání pěti let u obviněných Ing. M. a Ing. Č. a v trvání pět a půl roku u obviněného M. P. Obvinění Ing. M. a M. P. byli pro výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody zařazeni do věznice s ostrahou a obviněný Ing. J. Č. byl pro výkon uloženého trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle zjištění krajského soudu se obvinění trestné činnosti dopustili v podstatě tak, že po předchozí vzájemné dohodě, v úmyslu získat majetkový prospěch, Ing. J. Č., vystupující jako M. H., dne 5. 5. 1998 po předložení pozměněného občanského průkazu na jméno M. H., do něhož byla vlepena jeho fotografie, a padělaného živnostenského listu s obchodním jménem M. H., které mu za tím účelem opatřil obviněný M. P., založil v Investiční a Poštovní bance, a. s., v pobočce N., běžný účet č. X s názvem M. H. Následně dne 25. 11. 1998 v Investiční a Poštovní bance, a. s., v pobočce O., po předložení padělaného příkazu k úhradě opatřeného napodobeninou podpisu J. S. a dalším smyšleným podpisem, k převodu finanční částky ve výši 4 116 326 Kč z účtu č. Y majitele VŠB v O., na účet č. X, se obviněný Ing. J. Č. na základě pokynů od obviněných M. P. a Ing. T. M., CSc., který mu také předložil potřebné doklady k výběru, pokusil dne 2. 12. 1998 v Investiční a Poštovní bance, a. s., v pobočce N., ke škodě VŠB v O., vybrat finanční hotovost ve výši

4 000 000 Kč, k čemuž nedošlo, neboť podezřelá bankovní operace nebyla realizována a obvinění byli zadrženi orgány Policie ČR.

K odvolání všech tří obviněných Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 10. 3. 2000 sp. zn. 4 To 3/2000 rozhodl v neveřejném zasedání tak, že z podnětu podaných odvolání výše citovaný rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil v celém rozsahu, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř., a podle § 259 odst. 1 tr. ř. rozhodl, že se věc vrací soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Podle odůvodnění tohoto usnesení se tak stalo zejména proto, že závěry krajského soudu o tom, že obvinění jednali od počátku ve spolupachatelství, jsou nejasné a pochybné. Podle názoru odvolacího soudu je v této otázce rozsudek v zásadě nepřezkoumatelný, neboť není zřejmé, na jakém skutkovém podkladě dospěl krajský soud k tomuto zjištění, a navíc je v tomto ohledu výroková část rozsudku (tzv. skutková věta) i v rozporu s jeho odůvodněním. Dále vytkl soudu prvního stupně, že nedostatečně provedl popis skutkového děje z toho pohledu, z jakých důvodů nedošlo k dokonání trestného činu podvodu. Zejména soud prvního stupně nevyvětlil, jak nahlíží na jednání obviněných ve skutkovém omylu, který byl vyvolán pracovníky banky ve spolupráci s policií. Dále je napadený rozsudek nepřezkoumatelný též ve vztahu k užití padělané veřejné listiny, a to v tom smyslu, kterou listinu má krajský soud na mysli, zda jen občanský průkaz nebo i živnostenský list. Dále je také nejasné, vůči kterému subjektu podvodné jednání směřovalo, tj. kdo měl být uveden v omyl, kterému subjektu měla vzniknout škoda a v jaké výši a ve kterém okamžiku došlo k dokonání trestného činu podvodu. Tyto okolnosti jsou významné i z hlediska posouzení podoby trestní součinnosti ze strany jednotlivých obviněných. Rozsudek krajského soudu je nejasný i v tom, že podle názoru soudu prvního stupně se na jedné straně nepodařilo prokázat, kdo konkrétně padělal příkaz k úhradě, a proto soud tuto skutečnost nepřičítel k tíži žádnému z obviněných, na druhé straně, a to v rozporu s formální logikou, tentýž soud učinil ryze spekulativní závěr o tom, že příkaz k úhradě museli udat právě obvinění, neboť nevznikl ani náznak toho, že by se na jeho udání mohla podílet i jiná osoba. Podle názoru odvolacího soudu se však ani v tomto případě nepodařilo prokázat, kdo příkaz k úhradě udal, zda to byl některý z obviněných, nebo např. na jeho žádost osoba jiná. Z výpovědí pracovníků banky přitom vyplynulo, že příkaz k úhradě mohl podat prakticky kdokoli.

V souvislosti s právním posouzením stíhané trestné činnosti odvolací soud vytkl soudu prvního stupně především to, že nesprávně posoudil jednání obviněných též jako trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 tr. zák. za užití ustanovení § 143 tr. zák. Podle názoru odvolacího soudu novelizací ustanovení § 143 tr. zák. zákonem č. 253/1997 Sb. došlo sice k rozšíření trestněprávní ochrany i na tuzemské bezhotovostní platební prostředky, ovšem nejednalo se o rozšíření na jakékoliv bezhotovostní platební prostředky. Odvolací soud má zato, že musí jít o kvalifikovanou podobu chráněných platebních prostředků, což je zejména podmíněno existencí určitých ochranných prvků podstatně znesnadňujících jejich padělání a záměnu (např.

druh papíru, sériová čísla, průsvitky), kontrolovanou procedurou zhotovení (povolení k vydávání, kontrola a evidence, popř. limity počtu), přičemž teprve tato kvalifikovaná podoba navenek zajišťuje vyšší míru garance jejich pravosti. Musí jít o instrumenty, které plní obdobné funkce jako peníze, přičemž tyto musí být svým významem a charakterem souměřitelné s penězi. V případě, že u bezhotovostního platebního styku se používají obvyklé a běžné příkazy k úhradě či inkasu, které jsou pouhými formuláři bez jakýchkoliv ochranných prvků a mohou mít dokonce poněkud odlišnou podobu v jednotlivých případech a mohou být bez jakékoliv sankce rozmnožovány na kopírákách, jejichž funkce je funkcí peněz dosti vzdálena, nemůže jít o prostředky bezhotovostního styku požívající zvýšenou zákonnou ochranu ve smyslu ustanovení § 143 tr. zák. Ve skutečnosti jde o pouhé formuláře, jejichž podoba není prostředkem garance jejich pravosti. S ohledem na výše uvedené důvody odvolací soud proto zrušil napadený rozsudek soudu prvního stupně, neboť shledal existenci vad vyplývajících z ustanovení § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř., přičemž věc vrátil soudu prvního stupně s tím, aby na základě rozhodnutí odvolacího soudu znovu pečlivě přehodnotil svá skutková zjištění a se zaměřením na hledisko individuální trestněprávní odpovědnosti učinil závěry o právní kvalifikaci jednání jednotlivých obviněných, pokud u nich dospěje k závěru o prokázání viny. Úkolem soudu prvního stupně bude též úplně a výstižně definovat skutkovou větu tak, aby korespondovala s právní kvalifikací jednání jednotlivých obviněných. Pokud jde o právní posouzení věci, bude soud prvního stupně respektovat závazný právní názor odvolacího soudu ve vztahu k problematice trestnosti padělání příkazu k úhradě ve smyslu § 143 tr. zák. Pečlivě také zváží otázku, zda jednání obviněných lze kvalifikovat jako pachatelství či spolupachatelství, eventuálně zda u některého z nich nejde o některou z forem účastenství. Pokud v průběhu dalšího řízení vyjdou najevo některé další skutečnosti a důkazy, bude na soudu prvního stupně, aby zvážil jejich případné provedení.

Pro úplnost lze dodat, že na základě výše uvedeného usnesení odvolacího soudu ve věci znovu rozhodoval Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 4. 5. 2000 sp. zn. 31 T 5/99, kterým ve shodě s výše již citovaným právním názorem odvolacího soudu uznal všechny tři obviněné vinnými pokusem trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 k § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a pokusem trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 8 odst. 1 k § 176 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a uložil jim tresty odnětí svobody v trvání 5 let s výkonem ve věznici s ostrahou u obviněných Ing. T. M., CSc., M. P. a ve věznici s dozorem v případě obviněného Ing. J. Č.

Proti výše uvedenému usnesení odvolacího soudu podal ministr spravedlnosti ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř. stížnost pro porušení zákona v neprospěch všech tří obviněných. Po rekapitulaci dosavadního průběhu trestního stíhání v posuzované věci vytkl Vrchnímu soudu v Olomouci, že napadeným usnesením porušil zákon ve prospěch obviněných v ustanoveních § 258 odst. 1 písm. b), d), § 259 odst. 1 tr. ř. a v ustanovení § 143 tr. zák. Podle názoru ministra spravedlnosti nelze souhlasit s užitím zrušovacího důvodu předpokládaného v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. Od-

volací soud nesprávně dospěl k závěru, že příkazy k úhradě či k inkasu nejsou prostředky bezhotovostního platebního styku požívající zvýšené ochrany ve smyslu ustanovení § 143 tr. zák. Tento právní názor odvolacího soudu je v rozporu s ustanovením § 143 tr. zák. Ministr spravedlnosti poukázal na to, že toto ustanovení má na mysli bezhotovostní platební prostředky, aniž je z hlediska poskytované ochrany nějak specifikuje či omezuje. Zákonná ochrana podle § 143 tr. zák. je tedy ve vztahu k § 140 až § 142 tr. zák. poskytována všem bezhotovostním platebním prostředkům i cenným papírům, což také vyplývá i ze srovnání původního vládního návrhu novely trestního zákona a přijatého znění zákona č. 253/1997 Sb. Podle vládního návrhu novely byla ochrana omezena jen na cenné papíry veřejně obchodovatelné, zatímco zákon toto rozlišení cenných papírů odstranil a navíc pod ochranu ustanovení § 143 tr. zák. zahrnul i bezhotovostní platební prostředky. Proto podle názoru ministra spravedlnosti je vrchním soudem zaujatý právní názor v otázce rozsahu poskytované ochrany podle § 143 tr. zák. ve vztahu k bezhotovostním platebním prostředkům v rozporu se zákonem.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 3. 2000 sp. zn. 4 To 3/2000 byl porušen zákon ve prospěch všech tří obviněných v ustanoveních § 258 odst. 1 písm. d), § 259 odst. 1 tr. ř. a v ustanovení § 143 tr. zák., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud na podkladě stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i správnost postupu řízení, jež mu předcházelo, a poté dospěl k následujícím závěrům:

Trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 tr. zák. se dopustí, kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udát je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé.

Podle § 143 tr. zák. platí, že ochrana podle § 140 až § 142 tr. zák. se poskytuje též penězům cizozemským, tuzemským a cizozemským bezhotovostním platebním prostředkům, jakož i tuzemským a cizozemským cenným papírům.

Podle § 2 odst. 5 tr. ř. postupují orgány činné v trestním řízení tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Bez návrhu stran objasňují stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného.

Podle § 2 odst. 6 tr. ř. platí, že orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. odvolací soud zruší napadený rozsudek také pro vady samotného rozsudku, spočívající zejména v tom, že jsou nejasná nebo neúplná jeho skutková zjištění nebo proto, že se soud nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zruší odvolací soud napadený rozsudek, bylo-li jím porušeno ustanovení trestního zákona.

Podle § 259 odst. 1 tr. ř. platí, že je-li po zrušení napadeného rozsudku nebo některé jeho části nutno učinit ve věci rozhodnutí nové, vrátí odvolací soud věc zpravidla soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Výše citovanými ustanoveními zákona se soudy obou stupňů důsledně neřídily.

Ve shodě se závěry Vrchního soudu v Olomouci i Nejvyšší soud shledal, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 1999 sp. zn. 31 T 5/99 trpí vadami předpokládanými v ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. Vrchní soud zcela důvodně vytkl, že výše citovaný rozsudek krajského soudu je v zásadě nepřezkoumatelný, a to vesměs z těch důvodů, které jsou v napadeném usnesení velice podrobně rozvedeny a na které bylo výše také již stručně poukázáno. Na tyto správné závěry vrchního soudu, co se týká existence zrušovacího důvodu uvedeného v ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř., lze proto na tomto místě jen odkázat. Je totiž nepochybné, že nejasnosti ve skutkovém zjištění jsou evidentní zejména ve vztahu k závěrům krajského soudu o podílu jednotlivých obviněných na projednávané trestné činnosti. Krajský soud v zásadě nijak nerozlišoval, jakým konkrétním způsobem jednotliví obvinění jednali, jaký byl jejich konkrétní podíl na činnosti směřující k výběru finanční hotovosti ve výši čtyř miliónů korun. Vrchní soud výstižně poukázal na nejasnost a nepodloženost závěru krajského soudu ohledně spolupachatelství všech tří obviněných. Přinejmenším nejasnost skutkových zjištění ve vztahu k účasti jednotlivých obviněných na trestné činnosti ani nemožňuje učinit přesvědčivý závěr o správnosti posouzení jednání obviněných jako spolupachatelství ve smyslu ustanovení § 9 odst. 2 tr. zák. Za této situace lze tedy uzavřít, že vrchní soud nepochybil, pokud napadeným usnesením z důvodu uvedeného v ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. k důvodnému odvolání všech tří obviněných zrušil rozsudek soudu prvního stupně a pokud podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil věc tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí. Ostatně obsahem podané stížnosti pro porušení zákona, včetně jejího závěrečného návrhu, nejsou výhrady vůči aplikaci ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. Proto v tomto směru i podle názoru Nejvyššího soudu napadeným usnesením k porušení zákona nedošlo.

Z výroku napadeného usnesení ovšem vyplývá, že vrchní soud k odvolání obviněných zrušil rozsudek soudu prvního stupně též z důvodu uvedeného v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř., tj. že krajský soud údajně porušil zákon. Podle názoru vrchního soudu, který byl výše již podrobně citován, se tak stalo proto, že krajský soud nesprávně posoudil trestnou činnost obviněných (stíhaný skutek) též jako trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 tr. zák. za použití ustanovení § 143 tr. zák., jehož se měli dopustit v jednočinném souběhu s pokusem trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1, § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a pokusem trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 8 odst. 1, § 176 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák.

V tomto směru Nejvyšší soud podané stížnosti pro porušení zákona plně přisvědčil, neboť vrchní soud v důsledku svého nesprávného právního názoru nedůvodně zrušil rozsudek krajského soudu s poukazem na vadu, kterou má na mysli ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. Přitom krajský soud v souladu se zákonem dospěl

k závěru o možném posouzení skutku též podle ustanovení § 140 odst. 2 tr. zák. za použití ustanovení § 143 tr. zák. a proti jeho právním závěrům (odhlédne-li se od výše již vytkaných skutkových nejasností) obecně nelze nic namítat.

Vrchní soud z důvodů shora již podrobně rozvedených v otázce možnosti právního posouzení stíhaného skutku též podle § 140 odst. 2 tr. zák. zaujal stanovisko, že příkaz k úhradě (k inkasu) sice je bezhotovostním platebním prostředkem, ovšem nepředstavuje prostředek bezhotovostního platebního styku požívající zvýšené ochrany ve smyslu ustanovení § 143 tr. zák. Podle názoru vrchního soudu se jedná o pouhý formulář bez jakýchkoli ochranných prvků, mající různou podobu, jenž lze běžně rozmnožovat a jehož funkce je „funkci peněz dosti vzdálena“.

Právní názor vrchního soudu neodpovídá zákonné úpravě, vyplývající z novelizovaného znění ustanovení § 143 tr. zák. S účinností od 1. 1. 1998 (zákon č. 253/1997 Sb.) je ochrana podle § 140 až § 142 tr. zák. o trestných činech proti měně podstatně rozšířena a je poskytována též tuzemským bezhotovostním platebním prostředkům.

Ze samotného znění § 143 tr. zák. nelze dovodit, že některý z bezhotovostních platebních prostředků je už předem vyloučen z ochrany poskytované tímto ustanovením.

Ochrana bezhotovostních platebních prostředků před jejich paděláním a pozměňováním má oproti ochraně peněz zcela nepochybně jisté zvláštnosti. Na tyto zvláštnosti ostatně vrchní soud v napadeném usnesení vcelku přílehavě poukázal, avšak z jejich existence vyvodil v posuzované věci nesprávné právní závěry.

Bezhotovostním platebním stykem probíhajícím zpravidla prostřednictvím bank se uskutečňují převody peněz pomocí bezhotovostních platebních prostředků. V rámci bezhotovostního platebního styku jsou to banky, které k usnadnění tohoto styku nabízejí různé instrumenty – bezhotovostní platební prostředky. Je skutečností, že formální podoba těchto prostředků či jejich obsah nejsou zakotveny v obecně závazném právním předpisu.

V této souvislosti je ovšem nutno zdůraznit, že řízení platebního styku v České republice je svěřeno České národní bance (srov. § 2 písm. c/, § 38 zák. č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů). Česká národní banka také v rámci tohoto zákonného poslání vydala Všeobecné obchodní podmínky, kterými se stanoví zásady vedení účtů klientů u bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech (úřední sdělení ČNB č. 31/1994, ve znění úředního sdělení č. 18/1997, publikované ve Věstníku ČNB – dále jen „Všeobecné obchodní podmínky“). Z čl. 1 Všeobecných obchodních podmínek vyplývá, že na území ČR se jimi stanoví zásady vedení účtů klientů u bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech, upravují se podmínky vedení účtů a platební styk a zúčtování prováděné pro klienty bankami. Podle čl. 6 se k provádění bezhotovostních plateb převodem peněžních prostředků z účtu na účet používá bezhotovostních platebních prostředků, mezi nimiž je na prvním místě uveden jednorázový nebo trvalý příkaz k zúčtování ve formě příkazu k úhradě nebo příkazu k inkasu. Příkaz k zúčtování (tj. příkaz k úhradě nebo příkaz k inkasu) musí podle čl. 16 odst. 1 písm. a) až g) obsahovat následující údaje: bankovní spojení plátce, bankovní

spojení příjemce, částku, označení měny, konstantní symbol, podpis podle podpisových vzorů, datum vystavení. V čl. 16 odst. 3 jsou uvedeny i další nepovinné náležitosti příkazu k zúčtování (např. datum splatnosti, variabilní symbol). Všeobecné obchodní podmínky obsahují též vzor tiskopisu příkazu k zúčtování (srov. čl. 17 a příloha č. 2). Dále je třeba zdůraznit, že rovněž v praxi převládá většina plateb v rámci bezhotovostního platebního styku probíhá právě prostřednictvím takto upravených příkazů k úhradě či k inkasu, které se ustálily jako typické, nejběžnější a nejvýznamnější nástroje umožňující bezproblémové provádění bezhotovostních plateb.

V posuzované věci není sporu o tom, že dne 5. 5. 1998 byl u Investiční a Poštovní banky, a. s., v pobočce v N. skutečně založen běžný účet na jméno M. H., a to za použití pozměněného občanského průkazu a padělaného živnostenského listu. Dne 25. 11. 1998 v jiné pobočce této banky v O. byl předložen k zúčtování vyplněný příkaz k úhradě částky 4 116 326 Kč převodem z účtu VŠB v O., opatřený razítkem školy a napodobeninou podpisů, a to ve prospěch výše již zmiňovaného účtu vedeného v pobočce v N., a posléze dne 2. 12. 1998 došlo k pokusu z tohoto účtu vybrat finanční hotovost ve výši 4 000 000 Kč. Předložený příkaz k úhradě přitom obsahuje naprosto reálné údaje o bankovním spojení plátce a příjemce, je zde uvedena konkrétní částka k úhradě v české měně, konstantní symbol, razítko plátce, dva podpisy a datum vystavení. Obsahuje tedy náležitosti plně odpovídající požadavkům uvedeným v čl. 16 odst. 1 Všeobecných obchodních podmínek. Byl tedy předložen tuzemský bezhotovostní platební prostředek plně způsobilý k tomu, aby na jeho základě skutečně proběhl převod peněz. K tomu nedošlo jen proto, že plátce krátce předtím změnil způsob provádění platebního styku a při ověřování toho, zda nebyl předložen ještě dříve používaný prostředek, bylo zjištěno, že předložený příkaz k úhradě je padělaný. Z výše uvedeného je zřejmé, že padělaný příkaz k úhradě obsahoval jinak zcela správné a reálné údaje, které byly dostatečným podkladem pro realizaci bezhotovostní platby.

S ohledem na tyto konkrétní okolnosti lze dospět k závěru, že na takto padělaný příkaz k úhradě je třeba vztáhnout ochranu poskytovanou ustanoveními § 140 až § 142 tr. zák. ve smyslu ustanovení § 143 tr. zák. Je přitom třeba zdůraznit, že příkaz k úhradě (k inkasu) je prostředkem platebního styku a tímto svým účelem se zásadně odlišuje od různých poukázek (např. stravenky), které sice svým způsobem představují jistou náhradu hotových peněz, ale z jejich podstaty primárně vyplývá, že nejsou prostředkem k uskutečnění platebního styku.

Jestliže příkaz k úhradě jako bezhotovostní platební prostředek je padělaný nebo pozměněn takovým způsobem, že obsahuje zdánlivě správné a reálné údaje, které jsou potřebné a způsobilé k uskutečnění platebního styku, pak je opodstatněno poskytnutí trestněprávní ochrany ve smyslu § 140 až § 142 tr. zák. (§ 143 tr. zák.). V jednání pachatele, který takto příkaz k úhradě padělá nebo pozmění v úmyslu jej předložit bance jako pravý nebo padělaný či pozměněný příkaz k úhradě jí předložit k provedení převodu peněz, lze spatřovat trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 2 tr. zák. vzhledem k ustanovení § 143 tr. zák. Různou mírou zdařilosti napodobení příka-

zu k zúčtování pak bude možno zohlednit v rámci posouzení společenské nebezpečnosti činu, zda tedy je naplněna i materiální stránka trestného činu (§ 3 odst. 2 tr. zák.).

Ze všech shora uvedených důvodů proto Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Vrchního soudu v Olomouci byl porušen zákon v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. ve prospěch všech tří obviněných. Je tomu tak proto, že vrchní soud jako soud odvolací k odvolání obviněných nesprávně zrušil rozsudek soudu prvního stupně i z důvodu uvedeného v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř., ačkoliv napadený rozsudek touto vadou netrpěl. Dále Nejvyšší soud vyslovil, že v řízení, které předcházelo napadenému usnesení, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., a to ve prospěch i v neprospěch obviněných. Krajský soud v Ostravě jako soud prvního stupně neučinil ve věci úplná a správná skutková zjištění, což ostatně konstatoval i odvolací soud. Vrchní soud však s ohledem na nesprávně zastávaný právní názor ohledně právní kvalifikace skutku již nepokládal za nutné vyvozovat další závěry ze zjištění, že rozsudek soudu prvního stupně je nejasný, popř. že jeho skutková zjištění jsou neúplná, v otázkách souvisejících s paděláním předmětného příkazu k úhradě, a to z hlediska možného naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu padělání a pozměňování peněz ze strany jednotlivých obviněných.

V posuzované věci byly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 272 tr. ř., a proto Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 3. 2000 sp. zn. 4 To 3/2000 i jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 1999 sp. zn. 31 T 5/99. Ke zrušení napadeného usnesení bylo nutno přistoupit i z toho důvodu, že vrchní soud v něm vyslovil závazný právní názor, v jehož důsledku soud prvního stupně ve věci znovu rozhodl tak, že v souladu se zákonem (§ 264 odst. 1 tr. ř.) jej ve svém novém rozhodnutí plně respektoval. Současně Nejvyšší soud zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V rámci těchto navazujících rozhodnutí bylo nutno zrušit též nové meritorní rozhodnutí v této věci, tj. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 5. 2000 sp. zn. 31 T 5/99, který byl učiněn na základě stížností pro porušení zákona napadeného, a nyní již tímto rozsudkem zrušeného usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 3. 2000.

Podle § 270 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby v intencích tohoto rozsudku věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. S ohledem na Nejvyšším soudem vyslovený závazný právní názor ohledně posouzení skutku též ve smyslu ustanovení § 140 odst. 2 tr. zák. (§ 143 tr. zák.) pak samozřejmě může vyvstat potřeba, aby krajský soud provedl další důkazy potřebné k náležitému objasnění věci. Krajský soud zaměří svou pozornost i na odstranění těch vad původního rozsudku, na které bylo již shora poukázáno a které mu také důvodně vytkl i odvolací soud. Pochopitelně, že i v souvislosti s odstraňováním těchto nedostatků může nastat potřeba provedení nových důkazů. Podle § 270 odst. 4 tr. ř. orgán, jemuž byla věc přikázána, je vázán právním názorem, který vyslovil ve věci Nejvyšší soud, a je povinen provést procesní úkony, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil.

Ukládá-li soud pachateli v rámci souhrnného trestu peněžitý trest ve stejné výši, v jaké mu byl uložen dřívějším rozsudkem, jehož výrok o trestu se při uložení souhrnného trestu zrušuje, pak v případě zjištění, že peněžitý trest uložený dřívějším rozsudkem byl již zaplacením zcela vykonán, soud nestanoví náhradní trest odnětí svobody ve smyslu § 54 odst. 3 tr. zák.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 8. 2000 sp. zn. 4 To 22/2000)

Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání obžalovaného J. M. rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 2. 2000 sp. zn. 4 T 11/98 v celém výroku o trestu a znovu rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině uložil obviněnému J. M. souhrnný trest odnětí svobody na pět let, dále zákaz činnosti spočívající v zákazu podnikání s předmětem koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej po dobu pěti let a peněžitý trest ve výměře 100 000 Kč. Současně zrušil výrok o trestu z dřívějšího rozsudku, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 2. 2000 sp. zn. 4 T 11/98 byl obžalovaný J. M. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. a byl za to odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody na šest let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 49 odst. 1 tr. zák. byl obžalovanému uložen trest zákazu činnosti ve formě zákazu podnikání (koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej) po dobu pěti let. Podle § 53 odst. 1 a § 54 odst. 1 tr. zák. byl obžalovanému uložen peněžitý trest ve výši 100 000 Kč a pro případ, že by výkon uloženého peněžitého trestu ve stanovené lhůtě nebyl vykonán, byl obžalovanému stanoven podle § 54 odst. 3 tr. zák. náhradní trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců. Současně byl zrušen výrok o trestu odnětí svobody, peněžitém trestu a náhradním trestu odnětí svobody v rozsudku Okresního soudu v Příbrami ze 4. 9. 1996 sp. zn. 2 T 50/95 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze z 23. 1. 1997 sp. zn. 11 To 416/96, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušený výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný J. M. ihned po jeho vyhlášení odvolání, které později odůvodnil prostřednictvím svého obhájce. Především v něm uvedl, že nesouhlasí se skutkovým vymezením trestného činu, jímž byl uznán vinným, zejména pokud jde o závěr soudu, že zboží měl odebrat s úmyslem je neuhradit a že je měl prodat neznámým osobám, neboť se toto nezakládá na pravdě. Tyto výhrady dále podrobně rozvedl.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž mohl obžalovaný podat

odvolání, jakož i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům: V řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, nebyly zjištěny podstatné vady, resp. takové vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí. Byla dodržena všechna zákonná ustanovení, včetně těch, která mají zabezpečit právo obžalovaného na obhajobu a která zajišťují řádné zjištění skutkového stavu věci. V řízení před krajským soudem bylo provedeno dokazování v dostatečném rozsahu tak, aby bylo možno učinit správné skutkové i právní závěry. Většina důkazů potřebných ke zjištění toho, zda se stal skutek, v němž je spatřován uvedený trestný čin, zda ho spáchal obžalovaný a z jakých pohnutek, jaké jsou podstatné okolnosti, které mají vliv na nebezpečnost činu pro společnost, jaké jsou osobní poměry obžalovaného, následek a výše způsobené škody, co vedlo k trestné činnosti, nebo umožnilo její spáchání, byla opatřena již v přípravném řízení. Další důkazy byly opatřeny i v řízení před soudem a posléze byly všechny tyto důkazy provedeny v zákonem předepsané formě v hlavním líčení. Pokud obžalovaný ve svém odvolání namítl neúplnost dokazování především výsledkem několika dalších svědků, odvolací soud tuto námitku obžalovaného důvodnou neshledal.

Trestného činu se podle zjištění krajského soudu obžalovaný J. M. dopustil tím, že ve dnech 29. 4. 1994 a 5. 5. 1994 odebral tzv. na fakturu ze skladu společnosti P. alkohol v hodnotě 1 859 431 Kč s úmyslem tento neuhradit a takto odebraný alkohol prodal neznámým osobám a vystavené faktury za tento odběr neuhradil ke škodě uvedené společnosti. Tato skutková zjištění jsou správná a úplná, a to z důvodů, na které odvolací soud ve svém rozhodnutí podrobně poukázal.

Podle odvolacího soudu krajský soud jednání obžalovaného J. M. správně posoudil i po stránce právní, a to jako pokračující trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák. Podstatou tohoto jednání obžalovaného bylo, že ke škodě cizího majetku sebe obohatil tím, že uvedl někoho v omyl, a způsobil takovým činem škodu přesahující částku 1 800 000 Kč, tedy ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák. způsobil škodu velkého rozsahu. Důvodně také krajský soud považoval jednání obžalovaného v obou v útocích za pokračování v trestném činu, neboť jsou v tomto případě splněny podmínky ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák. Rovněž použití kvalifikované skutkové podstaty u výše uvedené trestného činu je v souladu s ustanovením § 88 odst. 1 tr. zák.

Správnému rozhodnutí o vině však podle názoru odvolacího soudu neodpovídalo rozhodnutí o trestu uloženém obžalovanému. Na trestný čin, jehož se obžalovaný dopustil, stanoví trestní zákon v ustanovení § 250 odst. 4 tr. zák. trest odnětí svobody na pět až dvanáct let. Za splnění podmínek § 35 odst. 2 tr. zák. krajský soud uložil obžalovanému v rámci této trestní sazby souhrnný trest odnětí svobody ve výměře šesti let, tedy již výrazněji nad dolní hranici zákonné trestní sazby, a to za současného zrušení výroku o trestu v rozsudku Okresního soudu v Příbrami ze dne 4. 9. 1996 sp. zn. 2 T 50/95 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 23. 1. 1997 sp. zn. 11 To 416/96, kterým byl obžalovanému za trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. uložen podmíněný trest odnětí svobody na dva roky se zkušební dobou

na čtyři roky a peněžitý trest ve výši 100 000 Kč. Odvolací soud shledal, že krajský soud při úvaze o tomto trestu nepostupoval důsledně podle hledisek uvedených v § 31 odst. 1 a § 23 odst. 1 tr. zák. Krajský soud sice při ukládání trestu správně zjistil všechny skutečnosti svědčící jak v neprospěch obžalovaného, tak v jeho prospěch, ale jejich vzájemnému poměru nedal náležitý výraz ve výměře trestu. Odvolací soud dospěl k závěru, že podstata pochybení spočívá v tom, že krajský soud přecenil výrazně v neprospěch obžalovaného zejména výši jím způsobené škody, která však nijak výrazným způsobem nepřesahuje hranici škody velkého rozsahu. Odvolací soud musel rovněž přihlídnout ve prospěch obžalovaného k délce doby, která uplynula od spáchání obou trestných činů. S přihlédnutím k těmto skutečnostem, jakož i k osobě obžalovaného, na něhož je nutno hledět jako na osobu dosud netrestanou, neboť předchozí odsouzení obžalovaného jsou zahazena, jeví se trest odnětí svobody ve výměře stanovené krajským soudem jako nepřiměřeně přísný.

Proto Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání obžalovaného v napadeném rozsudku celý výrok o trestu a za splnění podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. sám ve věci rozhodl. Podle § 250 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 2 tr. zák. uložil odvolací soud obžalovanému souhrnný trest odnětí svobody ve výměře pěti let, tedy na samé dolní hranici zákonné trestní sazby. Trest v této výměře považuje odvolací soud za přiměřený všem zjištěným skutečnostem i odpovídající účelu trestu.

Stejně jako krajský soud zařadil odvolací soud pro výkon trestu odnětí svobody obžalovaného do věznice s ostrahou. Toto zařazení odpovídá ustanovení § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák., neboť obžalovanému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře převyšující dva roky a nebyly shledány žádné okolnosti, které by odůvodňovaly zařadit obžalovaného do jiného typu věznice.

Stejně jako v napadeném rozsudku uložil odvolací soud obžalovanému podle § 49 odst. 1 tr. zák. trest zákazu činnosti spočívající v zákazu podnikání s předmětem koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej na dobu pěti let, neboť tento druh trestu včetně jeho výměry byl v napadeném rozsudku uložen v souladu se zákonem a byl tudíž správný.

V rámci souhrnného trestu odvolací soud stejně jako krajský soud uložil podle § 53 odst. 1 a § 54 odst. 1 tr. zák. obžalovanému peněžitý trest ve výměře 100 000 Kč, který byl obžalovanému uložen již zmíněným dřívějším rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze. Odvolací soud přitom ve smyslu § 54 odst. 3 tr. zák. již nestanovil náhradní trest odnětí svobody vzhledem k tomu, že peněžitý trest byl již zaplacen a tedy byl vykonán.

Stejně tak jako krajský soud i odvolací soud spolu s uložením souhrnného trestu při splnění podmínek ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák. zrušil výrok o trestu uloženém obžalovanému rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 4. 9. 1996 sp. zn. 2 T 50/95 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 23. 1. 1997 sp. zn. 11 To 416/96, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Osoba vykonávající pěstounskou péči (§ 45a a násl. zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů) nemá v trestním řízení postavení zákonného zástupce obviněného ve smyslu ustanovení § 34 odst. 1 tr. ř.

(Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 6. 2000 sp. zn. 3 To 110/2000)

Vrchní soud v Olomouci zamítl stížnost státního zástupce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 6. 2000 sp. zn. 45 T 9/2000 jako nedůvodnou.

Z odůvodnění:

Napadeným rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 6. 2000 sp. zn. 45 T 9/2000 byla jednak ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. trestní věc ml. L. F. a ml. L. K. vrácena státnímu zástupci k došetření k odstranění závažných vad přípravného řízení a dalším výrokem zmíněného rozhodnutí bylo rozhodnuto tak, že podle § 192 tr. ř. se oba mladiství ponechávají i nadále ve vazbě.

Soud prvního stupně odůvodnil toto své rozhodnutí tím, že ml. L. F. je narozen 13. 8. 1982, nenabyl doposud tedy zletilosti a jeho způsobilost k právním úkonům je omezena. Takového obviněného je oprávněn zastupovat jeho zákonný zástupce, jímž je ve smyslu § 34 odst. 1 tr. ř. kterýkoliv rodič takové nezletilé osoby, osvojitel, opatrovník, popř. kolizní opatrovník. Nálezací soud konstatuje, že ze spisového materiálu především nevyplývá žádný poznatek o tom, že by matka ml. L. F. nemohla či nesměla vykonávat práva zákonného zástupce obviněného, přičemž v žádném případě nemůže být zákonným zástupcem mladistvého jeho pěstounka J. K. Dále soud prvního stupně konstatuje, že ze zprávy Okresního úřadu ve V., referátu sociálních věcí, oddělení soc. prevence zjistil, že J. S., matka ml. L. F., nebyla zbavena rodičovských práv. Podle soudu prvního stupně z ničeho nevyplývá, že by se J. S. nezdržovala na adrese svého trvalého bydliště, kterou konečkonců uvedl při svém výsledku i samotný ml. L. F. Vycházeje z toho poté soud prvního stupně spatřuje ono zásadní a v řízení před soudem neodstranitelné pochybení orgánů činných v přípravném řízení v tom, že akceptovaly jako zákonného zástupce ml. L. F. jeho pěstounku J. K. a té také doručovaly všechna usnesení, na jejichž doručení má zákonný zástupce osoby, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, právo. Naopak soud prvního stupně je toho názoru, že orgány činné v přípravném řízení měly takovým způsobem komunikovat s J. S., matkou ml. L. F. Požaduje tedy, aby J. S. byla doručena veškerá usnesení, proti nimž má obviněný právo stížnosti (všechna ta, která byla doposud nesprávně doručena J. K.), a to včetně záznamu o sdělení obvinění, dále pak upozornit matku ml. F. na oprávnění účastnit se úkonů, kterých se podle zákona mohl v přípravném řízení účastnit sám mladistvý, a pokud bude zákonný zástupce trvat na své účasti u těchto úkonů, tyto úkony opakovat, a konečně upozornit zákonného zástup-

ce na možnost prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování při skončení vyšetřování. V další části odůvodnění pak soud prvního stupně rozebírá důvody, pro něž, podle jeho názoru, je i nadále dána existence vazebních důvodů ve smyslu § 67 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. u obou mladistvých.

Toto rozhodnutí nenabýlo právní moci, neboť bylo napadeno stížností podanou krajským státním zástupcem v Ostravě.

Stěžovatel v odůvodnění opravného prostředku konstatuje, že pokud soud prvního stupně vytýká orgánům činným v přípravě řízení nerespektování ustanovení § 34 odst. 1 tr. ř. ve vztahu k ml. L. F., když údajně nebyla respektována jeho práva, pokud se jedná o jeho zákonného zástupce, kterým zůstala jeho matka J. S., potom má zato, že v daném případě jde poněkud o specifickou situaci ve vztahu k této osobě a že postupem orgánů činných v přípravě řízení nebyla nijak krácena práva mladistvého, naopak že v rámci zajištění těchto práv byl volen postup vyrozumívání o úkonech a tedy realizace práv mladistvého obviněného osobě, která se o něho fakticky stará, pečuje o něj a zajišťuje jeho výchovu i výživu, tedy jeho pěstounce J. K. V této souvislosti poukazuje stěžovatel na to, že sám ml. L. F. uvedl, že od svých pěti let se v rodině své matky nezdržuje, naopak byl umístěn v různých dětských domovech, popř. v pěstounské péči. Matka s ním neudrzuje vůbec žádné styky, nejeví o něj zájem. Poukazuje také na zprávu Okresního úřadu ve V., referátu sociálních věcí, oddělení sociální prevence, z níž plyne, že mladistvý byl matce odebrán pro hrubé zanedbávání výchovy. V pěstounské péči manželů K. byl mladistvý od roku 1998, přičemž tito pěstouni o něj řádně pečují. Za daných okolností byl podle stěžovatele volen shora naznačený postup proto, že není ani nejmenší předpoklad, že by matka mladistvého řádně zastupovala a hájila jeho zájmy, když prakticky po dobu deseti let o něj nejevila jako o svého syna žádný zájem. Stěžovatel má tedy zato, že v dané věci nedošlo k porušení práv ml. L. F., když řádně o všech úkonech byla vyrozumívána jeho současná pěstounka a těchto úkonů se také zúčastňovala. V této souvislosti pak vytýkané porušení ustanovení § 34 odst. 1 tr. ř. vyznívá ryze formálně a nic nemění na zákonem stanoveném zajištění práv mladistvého. V závěru pak tedy stěžovatel navrhl, aby Vrchní soud v Olomouci napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil, předmětné stížnosti vyhověl a uložil soudu prvního stupně, aby podanou obžalobu projednal za současného ponechání obou mladistvých ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a), b) tr. ř.

Vrchní soud v Olomouci jako soud druhého stupně především konstatoval, že stížnost byla podána ve lhůtě naznačené v ustanovení § 143 odst. 1 tr. ř. a osobou k podání takového opravného prostředku oprávněnou (§ 142 odst. 1, věta za středníkem, tr. ř.).

Stížnostní soud tedy ve smyslu § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. přezkoumal správnost toho výroku napadeného usnesení, proti němuž podaná stížnost směřovala, jakož i řízení, které tomuto výroku předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost státního zástupce není důvodná.

Na samotný úvod musel však vrchní soud konstatovat, že se nezabýval výrokiem, jímž ve smyslu § 192 tr. ř. byli mladiství L. F. a L. K. ponecháni i nadále ve vazbě. Tento postup stížnostního soudu je odůvodněn dikcí ustanovení § 147 odst. 2 tr. ř. ve spojení s ustanovením § 149 odst. 3 tr. ř., neboť je zřejmé, že stížnost státního zástupce směřovala toliko do výroku o vrácení věci k došetření a nikoliv do výroku o dalším ponechání mladistvých L. K. a L. F. ve vazbě. Tento výrok pak nebyl napaden žádným dalším opravným prostředkem, a tudíž je nutno na něj hledět jako na výrok pravomocný.

Vrchní soud v Olomouci se tedy, pokud se týče přezkumné činnosti, soustředil toliko na ten výrok napadeného usnesení, kterým byla věc ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření.

Především konstatoval, že na základě sděleného obvinění a posléze též podané obžaloby jsou ml. L. F. a ml. L. K. stíháni pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. (ml. L. F.) a § 234 odst. 1, 3 tr. zák. (ml. L. K.). Těto trestné činnosti se měli dopustit tím, že dne 10. 11. 1999 v době kolem 20.30 hod. v H. s cílem získat majetkový prospěch napadli poškozenou M. Š., kdy ml. L. K. ji nejprve na chodníku udeřil do obličeje, následně vyzval ml. L. F., aby hlídal, a pak dále opakovaně bil poškozenou rukou do hlavy a dalších částí těla, přičemž jí způsobil rozsáhlá zranění, na jejichž následky poškozená na místě zemřela. Následně jí pak odcizil finanční částku ve výši nejméně 1000 Kč a láhev alkoholu.

Ze spisu dále plyne, že v případě ml. L. F. se jedná z pohledu trestního řádu o mladistvého, neboť se narodil 13. 8. 1982 a v době, kdy se měl dopustit jednání, které je mu kladeno za vinu, nedovršil ještě osmnáctého roku věku. Z výsledku samotného ml. L. F., z výpovědi svědkyně J. K. a zejména ze zprávy Okresního úřadu ve V., referátu sociálních věcí, oddělení sociální prevence, vyplynulo, že ml. L. F. se narodil v manželství A. a J. F. s tím, že otec A. F. zemřel 5. 11. 1990. Ml. L. F. byl ve svých pěti letech odebrán z výchovy matky pro hrubé zanedbání výchovy a byl svěřen nejprve do výchovy své tety. Jelikož ani tato osoba výchovu mladistvého a rovněž jeho bratra nezvládala, byli oba umístěni do Dětského diagnostického ústavu v D. a byla nad nimi stanovena ústavní výchova. V únoru roku 1993 si L. F. vzali do tzv. předpěstounské péče manželé L. a J. P. s tím, že v rodině P., již byl 31. 8. 1994 ml. L. F. svěřen do pěstounské péče, žil jmenovaný až do dubna roku 1996. Tehdy byl pro narůstající výchovné problémy umístěn do Dětského diagnostického ústavu v B., odkud byl posléze přemístěn do zvláštní internátní školy v R. V září roku 1997 byla rozhodnutím Okresního soudu v Třebíči zrušena pěstounská péče manželů P. a u mladistvého byla nařízena ústavní výchova. Pro výkon této ústavní výchovy byl ml. L. F. umístěn v Dětském výchovném ústavu v H., kam mu jeho matka občas napsala dopis s tím, že mladistvý s matkou neudržoval žádný kontakt. V září 1997 jej začala navštěvovat J. K., se kterou se již ml. L. F. znal z předchozí doby ze setkání pěstounských rodin. Začal k J. K. jezdit, a poté v červnu roku 1998 Okresní soud v Třebíči zrušil ústavní výchovu a svěřil ml. L. F. do pěstounské péče J. K. Sama

svědkyně J. K. ve své výpovědi uvedla, že ml. L. F. má v pěstounské péči. V rámci znaleckého vyšetření pak ml. L. F. uvedl, že svoji matku viděl naposledy někdy v roce 1997, kdy ho navštívila „v pastáku“ s tím, že to bylo poprvé po více než 10 letech. Ze záznamu o kontrole a povolování korespondence vyplývá, že za dobu vazebního stíhání napsal ml. L. F. dva dopisy své matce a čtyři své pěstounce. Z opisů rozsudku Okresního soudu v Třebíči ze dne 29. 6. 1998 sp. zn. P 68/94, který si vyžádal stížnostní soud, vyplynulo, že tímto rozhodnutím byla zrušena ústavní výchova nezletilého L. F. a jmenovaný byl svěřen do pěstounské péče J. K.

Podle § 34 odst. 1 tr. ř. zákonný zástupce obviněného, který je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jeho způsobilost k právním úkonům je omezena, je oprávněn obviněného zastupovat, zejména zvolit mu obhájce, činit za obviněného návrhy, podávat za něho žádosti a opravné prostředky; je též oprávněn zúčastnit se těch úkonů, kterých se podle zákona může zúčastnit obviněný. Ve prospěch obviněného může zákonný zástupce tato práva vykonávat i proti vůli obviněného.

Z dikce tohoto zákonného ustanovení je zcela evidentní, že zákonodárce se snaží vytvořit poměrně rozsáhlé a široké pole působnosti pro zákonného zástupce osoby, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena (což je případ ml. L. F. s ohledem na jeho věk). Je nutno mít na paměti, že zákonnému zástupci jsou dána v rámci trestního řízení velmi rozsáhlá oprávnění, jejichž aplikace má nepochybně vést k posílení postavení osoby, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena (práva naznačená v ustanoveních § 37 odst. 1, § 65 odst. 1, § 130 odst. 2, § 137 odst. 2, 3, § 196 odst. 1 tr. ř. atd.). S odkazem na příslušnou pasáž odůvodnění napadeného rozhodnutí lze také jednoznačně souhlasit s názorem soudu prvního stupně, že totiž okruh osob, které mohou vystupovat v roli zákonného zástupce osoby, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, je poměrně striktně vymezen a mohou jimi býti pouze ty osoby, které v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí již soud prvního stupně. Jak vyplývá z obsahu spisového materiálu, J. K., se kterou orgány činné v přípravě řízení jednaly a komunikovaly jako s osobou v postavení zákonného zástupce, s ohledem na to, že se jedná toliko o osobu vykonávající pěstounskou péči, však postavení zákonného zástupce mít nemůže. V této souvislosti je nutno mít na paměti především dikci ustanovení § 45c odst. 2 zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož pěstoun nemá vyživovací povinnost k dítěti a právo dítě zastupovat a spravovat jeho záležitosti má jen v běžných věcech. Přitom je zcela nepochybné, že ona práva, která přiznává trestní řád zákonnému zástupci osoby, jejíž způsobilost k právním úkonům byla omezena (tedy v daném případě mladistvého L. F.), nemohou mít v žádném případě charakter oněch běžných věcí tak, jak to má na mysli shora citované ustanovení zákona o rodině. Vrchní soud v Olomouci sice akceptuje názor státního zástupce v tom smyslu, že J. K. se o ml. L. F. stará a vykonává vůči němu fakticky jakási kvazirodičovská práva. Stejně tak akceptuje ten názor, že z obsahu spisového materiálu vyplývá, že naopak vztah matky ml. L. F., a to J. S. k mla-

distivému, je přinejmenším velmi vlašný. Ani tato skutečnost však nemůže nic měnit na výše uvedeném závěru vrchního soudu v tom smyslu, že J. K., jakožto pěstounka ml. L. F. (tedy osoba, která s ohledem na dikci § 45c odst. 2 zák. o rodině může spravovat záležitosti mladistvého toliko v běžných věcech a nerealizuje vůči mladistvému rodičovská práva *de iure*), nemůže vystupovat v trestním řízení jako zákonný zástupce osoby, jejíž způsobilost k právním úkonům byla omezena tak, jak to má na mysli ustanovení § 34 odst. 1 tr. ř. Pokud by tedy Vrchní soud v Olomouci vyhověl stížnosti státního zástupce (byť chápe jisté morální aspekty celé věci, které bohužel jsou v daném případě ovšem v rozporu s aspekty právními), vytvořil by tak fakticky stav, ve kterém by byl porušen záměr zákonodárce na co nejširší ochraně práv osob, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena.

Z těchto důvodů se tedy Vrchní soud v Olomouci ztotožnil s názorem, vyjádřeným v napadeném rozhodnutí, co se týká důvodů, které vedly Krajský soud v Ostravě k vrácení věci státnímu zástupci k došetření, a stížnost státního zástupce jako nedůvodnou zamítl.

Nachází-li se obviněný ve vazbě, pak o dalším trvání vazby ve smyslu ustanovení § 192 tr. ř. rozhoduje soud jen tehdy, učiní-li po předběžném projednání obžaloby některé z rozhodnutí uvedených v ustanovení § 188 odst. 1, 2 tr. ř.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 8. 2000 sp. zn. 7 To 115/2000)

Vrchní soud v Praze zrušil ke stížnosti obviněného M. K. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2000 sp. zn. 6 T 48/2000, a to ve výroku, kterým byl obviněný ponechán ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. Stížnost obviněného M. K. proti usnesení, kterým byla podle § 72 odst. 2 tr. ř. jeho žádost o propuštění z vazby na svobodu zamítnuta s tím, že jsou u něho dány důvody vazby podle § 67 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř., zamítl.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2000 sp. zn. 6 T 48/2000 bylo rozhodnuto tak, že jednak podle § 192 tr. ř. byl obviněný M. K. ponechán ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. a jednak byla podle § 72 odst. 2 tr. ř. jeho žádost o propuštění z vazby na svobodu zamítnuta s tím, že jsou u něho dány důvody vazby podle ustanovení § 67 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř.

Proti tomuto usnesení podal bezprostředně po jeho vyhlášení obviněný M. K. stížnost, kterou ani dodatečně blíže nezdůvodnil.

Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost obou výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl potom k následujícím závěrům:

Předně nadbytečným shledal výrok napadeného usnesení, kterým bylo podle § 192 tr. ř. rozhodnuto o ponechání stěžovatele ve vazbě. Výsledkem předběžného projednání obžaloby bylo totiž rozhodnutí senátu krajského soudu o nařízení hlavního líčení v termínu od 11. do 15. 9. 2000, a nikoliv rozhodnutí § 188 odst. 1, popř. odst. 2 tr. ř., s nímž výhradně je rozhodnutí o dalším trvání vazby podle § 192 tr. ř. obligatorně spojeno. Pouze v případě rozhodnutí podle § 188 odst. 1, popř. odst. 2 tr. ř. totiž dochází k zásadní změně procesního postavení obviněného. Naproti tomu, jestliže je výsledkem předběžného projednání obžaloby nařízení hlavního líčení, nedochází k takové změně procesního postavení obviněného, aby to vedlo k potřebě rozhodovat o jeho vazbě podle § 192 tr. ř.

Naopak nezjistil vrchní soud pochybení u výroku napadeného usnesení, kterým byla podle § 72 odst. 2 tr. ř. zamítnuta žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu s odůvodněním, že u něho jsou dány důvody vazby podle § 67 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř.

Nad rámec zde jinak věcně správné a přiléhavé argumentace vrchní soud pouze dodává, že důvodnost obavy, že obviněný M. K. uprchne nebo se bude skrývat se záměrem vyhnout se trestnímu stíhání nebo trestu (viz § 67 odst. 1 písm. a/ tr. ř.), vyplývá také z nevhodně strukturované osobnosti jmenovaného. Jeho osobnost charakterizuje znalec z odvětví psychologie jako psychopatickou, nevyrovnanou s rysy impulsivity, asociality, egocentričnosti a nezdrženlivosti a v souvislosti s dřívějším nerespektováním podmínek, za kterých nebylo realizováno zajištění jeho osoby výkonem vazby, se vrchní soud plně ztotožnil se stanoviskem krajského soudu o důvodnosti vazby podle § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. Ohledně důvodnosti vazby podle § 67 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. odkazuje vrchní soud zcela na argumentaci napadeného usnesení, s níž se ztotožňuje.

Ze všech shora rozvedených důvodů Vrchní soud v Praze podle § 149 odst. 1, 3 tr. ř. zrušil nadbytečný výrok napadeného usnesení podle § 192 tr. ř. o ponechání obviněného ve vazbě a dále podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl zcela nedůvodnou stížnost obviněného proti usnesení, kterým byla podle § 72 odst. 2 tr. ř. zamítnuta jeho žádost o propuštění z vazby na svobodu.

Obviněný není osobou oprávněnou k podání stížnosti proti rozhodnutí soudu, jímž se propouští z vazby proto, že mu byl na základě pravomocného rozhodnutí v jiné věci nařízen výkon trestu odnětí svobody, neboť podanou stížností nemůže dosáhnout pro sebe příznivějšího rozhodnutí. Stížnostní soud proto podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. stížnost obviněného zamítne.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 7. 2000 sp. zn. 7 To 96/2000)

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost obviněného P. N. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2000 sp. zn. 7 T 3/2000.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2000 sp. zn. 7 T 3/2000 byl obviněný P. N. podle § 72 odst. 1 tr. ř. propuštěn z vazby a současně převeden do výkonu trestu odnětí svobody z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 15. 3. 2000 sp. zn. 21 T 57/99, ve znění usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 6. 2000 sp. zn. 9 To 265/2000.

Proti tomuto usnesení bezprostředně po jeho vyhlášení podal obviněný P. N. stížnost, kterou ani dodatečně nezdůvodnil.

Ze spisu vyplývá, že obviněný P. N. je stíhán mimo další násilnou a majetkovou trestnou činnost především pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák., přičemž usnesením soudkyně Okresního soudu v Benešově ze dne 28. 1. 1999 sp. zn. 3 Nt 204/99 byl vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a) tr. ř. a usnesením téhož soudu ze dne 12. 7. 1999 sp. zn. 3 Nt 347/99 byly důvody vazby obviněného rozšířeny i podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř.

V průběhu tohoto trestního stíhání byl obviněný P. N. rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 15. 3. 2000 sp. zn. 21 T 57/99 uznán vinným trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák. a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 7. 6. 2000 sp. zn. 9 To 265/2000 byl tento rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ve výroku o vině a trestu potvrzen a dne 19. 6. 2000 byl nařízen výkon trestu.

Za této situace soud prvního stupně postupoval v zásadě správně, pokud, při vědomí toho, že důvody pro omezení osobní svobody uvedené v § 67 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. u obviněného nadále trvají, dospěl k závěru, že výkon vazby může být v tomto případě nahrazen výkonem trestu odnětí svobody.

K výroku napadeného usnesení odvolací soud jen pro přesnost dodává, že jeho část, podle níž „se obviněný převádí do výkonu trestu odnětí svobody“, je v něm

uvedena nadbytečně, neboť tuto skutečnost postačovalo vyjádřit v odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Proti rozhodnutí o vazbě je přípustná stížnost (§ 74 odst. 1 tr. ř.). Stížnost je oprávněn podat obviněný, jen pokud se tímto opravným prostředkem domáhá příznivějšího rozhodnutí. Příznivějšího rozhodnutí ovšem nemůže dosáhnout, byl-li z vazby propuštěn (§ 150 odst. 1 tr. ř.). Pokud tedy v posuzovaném případě obviněný P. N. podal stížnost proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto, že se propouští z vazby, je třeba tuto stížnost posuzovat jako opravný prostředek podaný osobou neoprávněnou.

Z uvedených důvodů Vrchní soud v Praze stížnost obviněného podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Věřitel, který jako osoba odkázaná se svým nárokem na nejvyšší podání (§ 336b odst. 2 písm. i/ o. s. ř.) přihlásil pohledávku k uspokojení z rozdělované podstaty před vydáním dražební vyhlášky, nepatří mezi osoby vypočtené v ustanoveních § 336 odst. 1 a § 336c o. s. ř. a dražební vyhláška mu nemusí být doručena.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2283/98)

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 3. 4. 1998 odmítl – odkazuje na ustanovení § 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř. – odvolání I. P. proti usnesení ze dne 25. 2. 1998, jímž **O k r e s n í s o u d v Jablonci n. N.** udělil ve smyslu § 336h, § 336i a § 336j o. s. ř. příklep tam označené nemovitosti J. N. jako osobě, která učinila nejvyšší podání (560 000 Kč). Určil, že nabude-li toto usnesení právní moci a zaplatí-li vydražitel nejvyšší podání po odečtení již složené jistoty 143 937 Kč, tedy částku 416 063 Kč do jednoho měsíce od právní moci usnesení, stává se vydražitel vlastníkem vydražené nemovitosti ke dni udělení příklepu, a rozhodl, že podle tohoto usnesení bude u příslušného katastrálního úřadu vyznačeno vlastnické právo vydražitele k vydražené nemovitosti.

Odvolací soud citoval ustanovení § 336 odst. 1 a § 336j o. s. ř., uváděje, že odvolatel je jako věřitel, jenž přihlásil do vykonávacího (exekučního) řízení svou vykonatelnou pohledávku proti J. V. (manželu povinné), osobou, pro niž se informace o průběhu exekuce uveřejňují na úřední desce soudu. Soud uzavřel, že usnesení o příklepu nebylo třeba odvolateli doručovat, a právo odvolání mu nepřislouží (není osobou oprávněnou je podat), protože nebyl na dražbě přítomen a nevznel námitky.

I. P. (zastoupen advokátkou) podal proti usnesení odvolacího soudu včasné dovolání, namítaje, že postupem soudů obou stupňů mu – ve smyslu § 237 písm. f) (správně § 237 odst. 1 písm. f/) o. s. ř. – byla odňata možnost jednat před soudem (tedy, že je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. a/ o. s. ř.). Konkrétně dovolatel uvádí, že podáním z 23. 7. 1997 se vůči povinnému J. V. domáhal uspokojení své pohledávky prodejem nemovitosti. Vzhledem k tomu, že k téže nemovitosti nelze vést více dražebních řízení, učinil toto podání formou připojení k probíhajícímu řízení o výkon rozhodnutí týkajícímu se stejné nemovitosti a vedenému proti manželce povinného M. V., neboť nemovitost je v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů V. Nemovitost řádně označil a z podání bylo jasné, čeho se domáhá. Podle svého přesvědčení se tak dovolatel stal účastníkem řízení v této věci jako oprávněný. Jako s oprávněným s ním proto měl soud jednat. Coby dalšímu oprávněnému mu tudíž také měla být doručena dražební vyhláška ve smyslu ustanovení § 336c odst. 1 písm. a) o. s. ř. Jestliže se tak nestalo, měl důvod k podání odvolání ve smyslu § 336j odst. 2 o. s. ř. (a učinil tak 12. 3. 1998); odmítnutím odvolání mu byla postupem sou-

du odňata možnost jednat před soudem. Proto dovolatel požaduje, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., avšak není důvodné. **N e j v y š š í s o u d** proto dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečností“) a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.). Jelikož jiné vady z obsahu spisu nevyplynuly, Nejvyšší soud zkoumal, zda řízení je postiženo vadou tvrzenou dovolatelem.

Ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. spojuje zmatečnost řízení se skutečností, že účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

V rozhodnutích, uveřejněných pod čísly 27/1998 a 49/1998 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v mnoha rozhodnutích dalších, Nejvyšší soud opakovaně vysvětlil, že po změnách, jichž s účinností od 1. 1. 1996 doznalo ustanovení § 237 písm. f) o. s. ř. (tím, že za slovo „byla“ byla vložena slova „v průběhu řízení nesprávným“), je za „postup soudu v průběhu řízení“ možno považovat jen činnost, která vydání konečného soudního rozhodnutí předchází, nikoli vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit. Rozhodnutím odvolacího soudu o odmítnutí odvolání (v něm projeveným hodnotícím úsudkem, že I. P. není osobou oprávněnou k podání odvolání) tedy zmatečnost podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. založit nelze (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu z 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdo 887/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 1998, pod číslem 42).

Zbývá vypořádat se s tvrzením, že soudy odňaly dovolateli možnost před soudem jednat tím, že s ním ani před vydáním napadeného usnesení nejednaly jako s oprávněným, ač se jím v důsledku podání ze dne 23. 7. 1997 stal.

Z obsahu spisu se podává, že usnesením ze dne 19. 3. 1997 nařídil soud prvního stupně k návrhu oprávněné, podle tam identifikovaného vykonatelného platebního rozkazu Krajského soudu v Ústí nad Labem, výkon rozhodnutí prodejem označené nemovitosti v bezpodílovém spoluvlastnictví povinné a jejího manžela (J. V.) a toto rozhodnutí nabylo právní moci 12. 4. 1997. V době po vydání usnesení o ustanovení znalce O. Ž. (ze dne 30. 6. 1997) a před vydáním usnesení o odhadní ceně (ze dne 1. 12. 1997) a dražební vyhlášky (usnesením ze dne 5. 1. 1998) pak dovolatel podáním ze dne 23. 7. 1997 došlým soudu 24. 7. 1997 (č. l. 22) exekučnímu soudu oznámil, že se připojuje do řízení s vykonatelnou pohledávkou, kterou má proti manželu povinné a již konkretizoval a doložil listinami (srov. č. l. 23–25). Současně navrhl, aby z výtěžku prodeje nemovitosti byla uspokojena i jeho pohledávka, a požádal, aby – je-li to možné – byl prostřednictvím své zástupkyně (jejíž plnou moc přiložil – srov. č. l. 26)

vyrozuměn o termínu dražby. Usnesení o odhadní ceně ani dražební vyhláška pak dovolateli (jeho zástupkyni) doručeny nebyly; jmenovaný se nezúčastnil (ani prostřednictvím své zástupkyně) dražby konané dne 25. 2. 1998 (srov. protokol o jednání na č. l. 71–72) a nebylo mu rovněž doručeno výše cit. usnesení o příklepu.

Podle ustanovení § 254 odst. 1 o. s. ř. na výkon rozhodnutí se užije ustanovení předcházejících částí (občanského soudního řádu), není-li v této části (části šesté občanského soudního řádu) uvedeno jinak.

Přiměřené použití ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř., jež upravuje institut přistoupení dalšího účastníka do řízení (na straně žalobce nebo žalovaného), je v exekučním řízení pojmově vyloučeno, neboť jeho uplatnění je možné jen ve sporném řízení, jímž řízení o výkon rozhodnutí není. Vyslovené závěry jsou sdíleny jak právní teorií (srov. např. Bureš, J. – Drápal, L. – Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání, Praha, C. H. Beck 1997, str. 888, nebo Macur, J.: Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1998, str. 48), tak soudní praxí (srov. mutatis mutandis např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 1999, sp. zn. 20 Cdo 91/99, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 1999, pod číslem 73). Ostatně, toto ustanovení předpokládá, že přistoupení do řízení navrhne soudu některý z dosavadních účastníků řízení.

Okruh účastníků exekučního řízení pak vymezuje ustanovení § 255 o. s. ř., a to tak, že jimi jsou oprávněny a povinný (odstavec 1), případně – jsou-li nařízeným výkonem rozhodnutí postiženy věci ve společném jmění manželů – manžel povinného (odstavec 2). Společenství více oprávněných je ve vykonávacím řízení vedeném pro vymožení peněžitého plnění možné jen tehdy, vychází-li ze stejného exekučního titulu. Dovolatel tudíž oprávněným ve smyslu výše citovaného ustanovení nebyl.

Další osoby (plátce mzdy, dlužník povinného, dražitelé, spoluvlastníci prodávané věci, atd.) se účastní exekučního řízení jen v těch jeho úsecích, v nichž jim právní úprava přiznává procesní práva, popřípadě jim ukládá procesní povinnosti. Pro výsledek dovolacího řízení je proto podstatné, jaké procesní postavení a jaká odtud plynoucí procesní práva dovolateli založilo jeho podání ze dne 23. 7. 1997.

Podle ustanovení § 336a odst. 4 o. s. ř. soud rozhodnutí, kterým určí odhadní cenu, doručí osobám uvedeným v § 336 odst. 1 (to jest oprávněnému, dlužníku, spoluvlastníkům, osobám, pro něž vážnou na nemovitosti jiné závady, a okresnímu úřadu), jakož i osobám, pro které vážnou na nemovitosti věcná práva patrná ze spisu.

Ustanovení § 336c odst. 1 o. s. ř. pak určuje, že dražební vyhláška se doručí oprávněnému, povinnému, spoluvlastníkovi a každému, kdo má na nemovitosti věcné nebo předkupní právo, jsou-li patrna ze spisů anebo z evidence nemovitostí (písmeno a/), orgánům, které vyměřují a vymáhají daně a veřejné dávky a pojistné nemo-cenského pojištění (písmeno b/), a úřadům uvedeným v § 335 odst. 4 (písmeno c/). Podle ustanovení § 336c odst. 3 o. s. ř. soud vyvěsí dražební vyhlášku na úřední desce soudu a požádá místní orgán územní samosprávy, v jehož obvodu je nemovitost, aby podstatný obsah vyhlášky uveřejnil způsobem v místě obvyklým.

Dovolatel mezi osoby vypočtené ve výše citovaných ustanoveních nepatří. Jako věřitel bezpodílového spoluvlastníka nemovitosti, jejíž prodej byl nařízen, je osobou odkázanou se svým nárokem na nejvyšší podání (srov. § 336b odst. 2 písm. i/ o. s. ř.), která tento nárok procesním podáním účinným k 24. 4. 1997 (kdy dovolatelo-va přihláška došla soudu) též řádně přihlásila a – ve shodě s ustanovením § 336b odst. 2 písm. j) o. s. ř. – prohlásila, že žádá zaplacení v hotovosti.

Vyjma pořadí, v jakém jsou přihlášené pohledávky uspokojovány z rozdělované podstaty (tam, kde se zásada priority podle ustanovení § 337 o. s. ř. v rámci jednotlivých tříd prosazuje), nemůže být procesní postavení věřitele, který přihlásil svou peněžitou pohledávku k uspokojení z rozdělované podstaty ještě před vydáním dražební vyhlášky, jiné, než postavení těch věřitelů, kteří pohledávku stejné třídy přihlásili na základě výzvy obsažené v dražební přihlášce. Známým věřitelům povinného (zde známému věřiteli manžela povinného) se dražební vyhláška nedoručuje. Ustanovení § 336c odst. 4 o. s. ř., podle kterého, přihlásí-li se oprávněný z předkupního práva později, doručí se mu dražební vyhláška do vlastních rukou tak, aby k doručení došlo ještě před zahájením dražby, tuto zásadu (právě proto, že ji prolamuje jen pro přihlašovatele oprávněného z předkupního práva) potvrzuje.

Účinná ochrana práv věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky za účelem uspokojení z rozdělované podstaty (osob odkázaných se svými nároky na nejvyšší podání) a nemají k nemovitosti věcné nebo předkupní právo (§ 336c odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), ostatně na jejich účasti při dražbě bezprostředně závislá není (právě proto, že nejde o přihlášku k účasti na dražbě, nýbrž k účasti na rozvrhu); plně se prosazuje až při rozvrhovém jednání, k němuž jsou tito věřitelé předvoláni (srov. § 336n odst. 1 o. s. ř.). Jestliže dovolatel přihlásil řádně svou pohledávku (včetně požadavku její úhrady z výtěžku prodeje) ještě před vydáním dražební vyhlášky, pak z hlediska dalšího obsahu vyhlášky pro něj mohla mít význam jen informace o dni konání dražby; nikoli však jako pro věřitele, který není věřitelem s předkupním právem (srov. též § 336d odst. 1, větu druhou, o. s. ř.), nýbrž jako pro potenciálního zájemce o koupi dražené nemovitosti (srov. § 336d odst. 1, větu první, o. s. ř.), jenž věřitelem ani být nemusí a právo na doručení dražební vyhlášky rovněž nemá.

Postup soudu prvního stupně tedy nebyl nesprávný, jestliže dovolateli po dni jeho přihlášky (po 24. 7. 1997) nedoručoval písemnosti určené osobám uvedeným v § 336 odst. 1 o. s. ř. (§ 336a odst. 4 o. s. ř.) a § 336c o. s. ř. Odvolací soud pak se jmenovaným v řízení o odvolání proti usnesení o příklepu správně nejednal jako s osobou, jejíž aktivní legitimace k podání odvolání se odvíjí z ustanovení § 336j odst. 2 o. s. ř.

Lze uzavřít, že řízení zmatečností podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. netrpí a správnost napadeného rozhodnutí se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu zpochybnit nepodařilo.

Nejvyšší soud proto dovolání, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), jako nedůvodné usnesením zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o. s. ř.).

Zástavní věřitel je ve smyslu ustanovení § 151f obč. zák. (ve znění čl. III zákona č. 165/1998 Sb., účinného od 1. 9. 1998) oprávněn navrhnout u soudu prodej zástavy a soud ve smyslu ustanovení § 274 písm. a) a § 372 o. s. ř. (ve znění čl. IV zákona č. 165/1998 Sb., účinného od 1. 9. 1998) rozhodne o prodeji zástavy rovněž tehdy, vzniklo-li právo zástavního věřitele na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy v době od 1. 9. 1998, i když zástavní právo zajišťující jeho pohledávku vzniklo již v době do 31. 8. 1998.

V případě, že právo (nárok) na uspokojení zástavního věřitele ze zástavy vzniklo do 31. 8. 1998, spravuje se toto právo (nárok) zástavního věřitele i v době od 1. 9. 1998 právní úpravou účinnou do 31. 8. 1998.¹⁾

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2525/99)

Zástavní věřitel podal u soudu dne 19. 2. 1999 návrh, kterým se domáhal, aby byl k uspokojení jeho pohledávky ve výši 1 165 000 Kč s 22% úrokem od 21. 12. 1993 do zaplacení nákladů předchozího řízení ve výši 63 657,10 Kč a nákladů tohoto řízení, nařízen prodej zástavy ve společném jmění zástavních dlužníků, a to „zemědělské usedlosti čp. 15 spolu s zast. pl. č. 23 o výměře 1287 m², zahradou parc. č. 334 o výměře 777m², vše zapsané v katastru nemovitostí na LV č. 11, vedeném Katastrálním úřadem v T. pro kat. úz. T., obec S., se vším, co k těmto nemovitostem patří a náleží“. Návrh zdůvodnil zejména tím, že k zajištění závazku ze smlouvy o úvěru ze dne 23. 10. 1992, původně uzavřené s R. K., který posléze převzala V. K. a který mu vůči dlužníku byl přiznán „rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Praze“, bylo zřízeno na základě zástavní smlouvy ze dne 23. 2. 1993 zástavní právo k uvedeným nemovitostem. Protože jeho pohledávka nebyla uspokojena v plném rozsahu ani výkonem rozhodnutí, vedeným u Okresního soudu v Táboře, požaduje, aby soud ve smyslu ustanovení § 151f obč. zák. a § 372 o. s. ř. nařídil prodej zástavy.

O k r e s n í s o u d v Táboře usnesením ze dne 19. 4. 1999 návrhu vyhověl a rozhodl, že zástavní dlužníci jsou povinni zaplatit zástavnímu věřiteli na náhradu nákladů řízení 31 625 Kč, přičemž „nařízený výkon rozhodnutí se vztahuje i na tyto náklady“, že zástavním dlužníkům se zakazuje, aby nemovitosti převedli, případně „je jinak zatížili“, a že zástavním dlužníkům se ukládá, aby do 15 dnů „oznámili, zda, případně kdo má k uvedeným nemovitostem předkupní právo“. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že jsou splněny všechny předpoklady pro nařízení prodeje zástavy, neboť zástavní věřitel doložil, že k prodáváním nemovitostem bylo k zajiš-

¹⁾ Jde o výklad ustanovení občanského soudního řádu a občanského zákoníku ve znění účinném před 1. 1. 2001.

tění jeho pohledávky zřízeno zástavní právo, předložil vykonatelné rozhodnutí proti „obligacnímu dlužníkovi“ a je „zde i tvrzení, že pohledávka nebyla řádně uspokojena“. Prodej zástavy je možné nařídit, i když zástavní právo vzniklo před účinností zákona č. 165/1998 Sb., který změnou ustanovení § 151f obč. zák. a § 372 o. s. ř. zástavnímu věřiteli umožnil navrhnout u soudu prodej zástavy. Zástavní právo totiž slouží k zajištění pohledávky tím, že v případě jejího řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z „věci zastavené“, a zástavní věřitel si již před novou právní úpravou musel být vědom „rizika, že k úhradě pohledávky bude použito výtěžku z jeho věci“. Zákon č. 165/1998 Sb. použití ustanovení § 151f obč. zák. a § 372 o. s. ř. z hlediska retroaktivity nijak neomezuje; naopak dává „procesní možnosti, které zástavní věřitel dříve neměl“, a v „hmotněprávní rovině nedoznal změny, která by mohla vést k závěru, že jeho aplikace připadá v úvahu pouze u zástavních smluv vzniklých po účinnosti předpisu“.

K odvolání zástavních dlužníků K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře – usnesením ze dne 30. 6. 1999 usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že návrh zamítl, a rozhodl, že zástavní věřitel je povinen zaplatit zástavním dlužníkům na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů 11 925 Kč „na účet“ advokátky JUDr. J. V. Odvolací soud dovodil, že právní řád při úpravě soukromoprávních vztahů vychází – v souladu s požadavkem právní jistoty účastníků občanskoprávních vztahů – ze zásady, že „vznik práva či právních vztahů i nároky z nich vzniklé se posuzují podle předpisů, které byly platné v době jejich vzniku, pokud právní norma nestanoví jinak“. I když zákon č. 165/1998 Sb. výslovně „neomezuje z hlediska retroaktivity“ použití novelizovaných ustanovení § 151f obč. zák., § 274 písm. a) o. s. ř. a § 372 o. s. ř., nelze postupovat při uspokojení pohledávky zástavního věřitele – a tak je tomu i v posuzovaném případě – podle této nové právní úpravy, jestliže zástavní právo vzniklo přede dnem 1. 9. 1998. Přestože zástavní dlužník si musel být i za účinnosti dosavadní právní úpravy vědom „rizika, že k úhradě pohledávky zástavního věřitele může být použito výtěžku z jeho věci“, dosavadní právní úprava vždy vyžadovala k uspokojení pohledávky zástavního věřitele „existenci exekučního titulu, rozhodnutí vydaného v nalézacím řízení proti zástavnímu dlužníku“.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal zástavní věřitel z důvodu uvedení v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. dovolání. Namítá, že zástavní věřitel měl právo na uspokojení své pohledávky prodejem zastavené věci i před účinností právní úpravy, obsažené v zákoně č. 165/1998 Sb., a že tato „nová“ právní úprava jen nově stanoví postup, jak uspokojení pohledávky dosáhnout. Odvolací soud proto při svém rozhodování vycházel z nesprávného právního názoru, když dovodil, že podle této „nové“ právní úpravy lze postupovat jen ohledně zástavních práv, která vznikla po 1. 9. 1998. Zástavní věřitel navrhl, aby dovolací soud zrušil usnesení odvolacího soudu a aby věc vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustano-

vení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že dovolání proti tomuto usnesení je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto dovolání zástavního věřitele zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 151a odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992) zástavní právo slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené.

Podle ustanovení § 151f odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998), není-li zajištěná pohledávka řádně a včas splněna, může se zástavní věřitel domáhat uspokojení ze zástavy, a to i tehdy, když zajištěná pohledávka je promlčena.

Podle ustanovení § 151f odst. 2 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998), je-li na zajištění téže pohledávky zastaveno několik samostatných věcí, zástavní věřitel je oprávněn domáhat se uspokojení celé pohledávky nebo její části z kterékoliv zástavy.

Otázka, jak se zástavní věřitel může v řízení před soudem podle právní úpravy účinné od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998 domáhat uspokojení ze zástavy, nebyla v soudní praxi ani v právní teorii řešena jednotně. Soudní praxe dospěla k závěru, že zástavní věřitel se může domáhat uspokojení ze zástavy při výkonu rozhodnutí prodejem nemovité zástavy jen na základě vykonatelného rozhodnutí, popřípadě jiného titulu pro výkon rozhodnutí, směřujícího proti zástavnímu dlužníkovi (srov. například usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 7. 1994, sp. zn. 5 Co 1599/94, uveřejněné pod č. 13 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1996). Nejvyšší soud pak vyslovil právní názor (srov. například jeho usnesení ze dne 18. 12. 1997, sp. zn. 2 Cdon 967/97, uveřejněné pod č. 46 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1998), že právo zástavního věřitele domáhat se uspokojení ze zástavy (§ 151f odst. 1 obč. zák.), nebyla-li zástavním právem zajištěná pohledávka řádně a včas splněna, může být v řízení před soudem vyjádřeno jen jako nárok na zaplacení zajištěné pohledávky (popřípadě též jejího příslušenství) s tím, že uspokojení této pohledávky se oprávněný zástavní věřitel může domáhat jen z výtěžku prodeje zástavy. Na tomto právním názoru, jehož publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyšší soud sledoval sjednocení rozhodovací činnosti soudů o výše uvedené otázce, nemá dovolací soud důvod nic měnit.

S účinností od 1. 9. 1998 bylo změněno ustanovení § 151f odst. 1 obč. zák. tak, že slova „se zástavní věřitel domáhat uspokojení ze“ byla nahrazena slovy „zástavní věřitel u soudu navrhnout prodej“, a ustanovení § 151f odst. 2 obč. zák. tak, že slova „zástavní věřitel je oprávněn domáhat se uspokojení celé pohledávky nebo její části z“ byla nahrazena slovy „může zástavní věřitel k uspokojení své celé pohledávky nebo její části navrhnout u soudu prodej“ (srov. čl. III a čl. VIII zákona č. 165/1998 Sb.).

V čl. IV zákona č. 165/1998 Sb. byla současně provedena změna občanského soudního řádu; v ustanovení § 274 o. s. ř. bylo vloženo písmeno a), podle kterého „ustanovení § 251 až 271 se použije i na výkon usnesení soudu o prodeji zástavy“, a bylo změněno ustanovení § 372 o. s. ř. tak, že zní: „Stanoví-li zákon, že zástavní věřitel může u soudu navrhnout prodej zástavy, použijí se přiměřeně ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí nebo prodejem nemovitostí.“ Uvedená „nová“ právní úprava zástavního práva, účinná od 1. 9. 1998, poskytuje zástavnímu věřiteli – na rozdíl od dosavadní úpravy (nehledě k ustanovení § 299 odst. 2 obč. zák.) – právo navrhnout u soudu prodej zástavy a uspokojit se tak v řízení před soudem z výtěžku prodeje zástavy, aniž by mu musela být – jako tomu bylo dosud – pohledávka přiznána vykonatelným soudním rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídít výkon rozhodnutí.

S názorem dovolatele, že tato „nová“ právní úprava zástavního práva „jen nově stanoví postup, jak uspokojení pohledávky dosáhnout“, nelze souhlasit. Ve skutečnosti přináší – jak uvedeno výše – nový nárok, který z dosavadní právní úpravy zástavního práva (nehledě k ustanovení § 299 odst. 2 obč. zák.) nevyplýval a který může zástavní věřitel uplatnit vedle jiných (dosavadních) oprávnění směřujících k výkonu (realizaci) zástavního práva.

V posuzovaném případě soudy zjistily (správnost těchto zjištění dovolatel nenapadá), že zástavní právo k nemovitostem, jejichž prodej zástavní věřitel navrhuje, vzniklo na základě zástavní smlouvy ze dne 23. 2. 1993; zástavní právo podle této smlouvy bylo vloženo do Katastru nemovitostí ČR rozhodnutím Katastrálního úřadu v T. s tím, že právní účinky vkladu nastaly dnem 5. 3. 1993. Pohledávka ze smlouvy o úvěru ze dne 23. 10. 1992, k jejímuž zajištění uvedené zástavní právo sloužilo, byla zástavnímu věřiteli proti dlužníku přisouzena rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. 3. 1995, který nabyl podle potvrzení vyznačeného na rozsudku právní moci dnem 19. 8. 1996.

Za situace, kdy zajištěná pohledávka nebyla řádně a včas splněna a kdy tedy vzniklo zástavnímu věřiteli právo na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy nepochybně v době do 31. 8. 1998, byl pro rozhodnutí o návrhu zástavního věřitele na prodej zástavy mimo jiné významný závěr o tom, zda „nová“ právní úprava zástavního práva, obsažená v čl. III a IV zákona č. 165/1998 Sb., se použije i na právní vztahy ze zástavních práv, vzniklé přede dnem 1. 9. 1998.

Nový právní předpis, který řeší stejný právní institut jinak (zcela nebo jen zčásti) než dosavadní právní úprava, nemusí mít – obecně vzato – na právní vztahy, které vznikly před jeho účinností, žádný vliv. Takováto situace nastává, stanoví-li nový právní předpis, že se jím řídí jen právní vztahy, které vznikly po jeho účinnosti, a že tedy právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, se včetně všech práv a nároků řídí dosavadními předpisy, i když tato práva a nároky vzniknou až po účinnosti nového právního předpisu (takovouto úpravu například obsahuje – s některými výjimkami – ustanovení § 763 obč. zák.).

Obvykle nový právní předpis má vliv i na právní vztahy, které vznikly před jeho účinností; v takovémto případě nastává tzv. zpětná účinnost (retroaktivita) nového právního předpisu.

Právní teorie rozeznává zpětnou účinnost (retroaktivitu) pravou a nepravou. O pravou zpětnou účinnost (retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. Nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy, vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároky z těchto vztahů, vzniklé před účinností nového právního předpisu, se spravují dosavadní právní úpravou.

Zákon č. 165/1998 Sb. obsahuje přechodná ustanovení ve svém čl. VI. Ve vztahu k zástavnímu právu a k prodeji zástavy (k právním úpravám obsaženým v čl. III a IV tohoto zákona) však žádná samostatná (zvláštní) přechodná ustanovení nebyla přijata.

Při výkladu právní otázky, jaký má vliv právní úprava zástavního práva, obsažená v čl. III zákona č. 165/1998 Sb., na právní vztahy, vzniklé před 1. 9. 1998, dovolací soud v první řadě přihlédl k tomu, že pravá zpětná účinnost (retroaktivita) této právní úpravy je nepřipustná. K definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů v právo. Součástí právní jistoty je také zákaz pravé zpětné účinnosti (retroaktivity) právních předpisů; tento zákaz, který je pro oblast trestního práva hmotného vyjádřen v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, lze pro ostatní právní odvětví (včetně právních vztahů ze zástavního práva) dovodit z čl. 1 Ústavy České republiky (srov. například právní názor uvedený v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 28. 2. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 9/95, uveřejněném pod č. 16 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky, sv. 5, roč. 1996 – I. díl, a v nálezu pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uveřejněném pod č. 63/1997 Sb.).

Dovolací soud vzal dále v úvahu, že zákon č. 165/1998 Sb. – jak uvedeno výše – nestanoví, že by se právní úpravou, obsaženou v jeho čl. III, měly řídit právní vztahy a práva a nároky z nich vyplývající jen tehdy, jestliže vznikly až po jeho účinnosti, a že závěr v tomto směru nelze dovodit ani ze smyslu a účelu této „nové“ právní úpravy zástavního práva. Má-li být náležitě vystižen smysl a účel právní úpravy, obsažené v čl. III zákona č. 165/1998 Sb., která s účinností od 1. 9. 1998 poskytuje zástavnímu věřiteli „nové“ právo v realizaci zástavního práva (spočívající v tom, že zástavní věřitel může navrhnout u soudu prodej zástavy a uspokojit se tak v řízení před soudem z výtěžku prodeje zástavy, aniž by mu musela být zajištěná pohledávka přiznána vykonatelným soudním rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídít výkon rozhodnutí), a nemá-li současně dojít k nepřipustnému zásahu do již nabytých práv (zejména k odnětí práv, která účastníci již nabyli podle dosavadní právní úpravy zástavního práva), je tím implikován závěr, že při řešení uvedené

právní otázky musí být vycházeno z nepravé zpětné účinnosti (retroaktivity) „nové“ právní úpravy zástavního práva. V posuzovaném případě to znamená, že právní úpravou, obsaženou v čl. III zákona č. 165/1998 Sb. (tj. ustanovením § 151f obč. zák., ve znění účinném od 1. 9. 1998), se řídí rovněž právní vztahy ze zástavního práva, které vzniklo do 31. 8. 1998, avšak až od 1. 9. 1998, a že vznik zástavního práva a práva a nároky z něj vyplývající, které vznikly do 31. 8. 1998, se spravují dosavadní právní úpravou (tj. ustanovením § 151f obč. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998, jde-li o právní vztahy ze zástavního práva, vzniklého na základě zástavní smlouvy uzavřené po 1. 1. 1992). Z uvedeného současně vyplývá, že právní úpravu, obsaženou v čl. IV zákona č. 165/1998 Sb. (tj. ustanovení § 274 písm. a/ a § 372 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 9. 1998), lze použít jen tehdy, vzniklo-li zástavnímu věřiteli právo navrhnout u soudu prodej zástavy podle ustanovení § 151f obč. zák., ve znění účinném od 1. 9. 1998.

Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že zástavní věřitel je ve smyslu ustanovení § 151f obč. zák. (ve znění účinném od 1. 9. 1998) oprávněn navrhnout u soudu prodej zástavy a že soud ve smyslu ustanovení § 274 písm. a) a § 372 o. s. ř. (ve znění účinném od 1. 9. 1998) rozhodne o prodeji zástavy rovněž tehdy, vzniklo-li právo zástavního věřitele na uspokojení jeho pohledávky ze zástavy v době od 1. 9. 1998, i když zástavní právo zajišťující jeho pohledávku vzniklo již v době do 31. 8. 1998. V případě, že právo (nárok) na uspokojení zástavního věřitele ze zástavy vzniklo do 31. 8. 1998, spravuje se toto právo (nárok) zástavního věřitele i v době od 1. 9. 1998 právní úpravou účinnou do 31. 8. 1998.

Vzhledem k tomu, že v projednávané věci vzniklo před účinností zákona č. 165/1998 Sb. nejen samotné zástavní právo k nemovitostem ve společném jmění zástavních dlužníků, ale i nárok zástavního věřitele na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy, když dlužník ze smlouvy o úvěru řádně a včas tuto pohledávku nesplnil, dospěl odvolací soud ke správnému závěru, že návrhu na prodej zástavy, vycházejícímu z právní úpravy účinné od 1. 9. 1998, nebylo možné vyhovět. Usnesení odvolacího soudu je tedy správné; Nejvyšší soud proto dovolání zástavního věřitele podle ustanovení § 243b odst. 1, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Jestliže mezi účastníky řízení nebylo sporu o tom, že žalovaní na adrese uvedené ve výpovědi z nájmu bytu obývají jediný byt a jen ohledně tohoto bytu jsou v nájemním vztahu k žalobcům, pak skutečnost, že ve výpovědi z nájmu bytu došlo k záměně patra za podlaží, v němž se byt nachází, a že je v ní nesprávně uvedeno číslo bytu, nezpůsobila neplatnost výpovědi. Ve spojení s dalšími údaji obsaženými v žalobě, jejíž byla součástí, nemohla být taková výpověď žalovanými (nájemci) v době doručení objektivně vnímána jinak než jako určitý a srozumitelný projev vůle (§ 37 obč. zák.) týkající se bytu, jehož jsou (společnými) nájemci a ve vztahu ke kterému jsou v nájemním poměru se žalobci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2018/98)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 4. 1. 1996 přivodil k výpovědi z nájmu ve výroku označeného bytu, určil, že nájemní poměr skončí posledním dnem tříměsíční výpovědní lhůty, která počne běžet prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po právní moci rozsudku, a uložil žalovaným byt vyklidit a vyklizený předat žalobcům do patnácti dnů ode dne zajištění přístřeší.

K odvolání žalovaných M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 27. 5. 1998 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl. Odvolací soud – na rozdíl od soudu prvního stupně – dospěl (odkazuje na ustanovení § 34, § 37 odst. 1 a § 39 obč. zák. k závěru, že výpověď z nájmu bytu žalovaným nebyla dána. Žaloba obsahující výpověď z nájmu bytu sice žalovaným byla doručena, ti však podle jeho názoru právem namítají, že výpověď se týká bytu, který nikdy neužívali (bytu č. 5 situovaného ve druhém patře označeného domu, oproti správnému bytu č. 2 ve druhém nadzemním podlaží téhož domu). Na námitku prvního žalovaného v uvedeném směru reagovali žalobci toliko tak, že upřesnili znění žalobního petitu, aniž navrhli připuštění změny žaloby nebo doručení opravené žaloby žalovaným, eventuálně jim doručili novou výpověď z nájmu bytu.

Žalobci (zastoupeni advokátem) podali proti rozsudku odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř., namítajíce, že jsou dány dovolací důvody dle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., tedy že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (písm. c/), a spočívá na nesprávném právním posouzení věci (písm. d/). Odvolacímu soudu oponují jmenovitě co do závěru o neurčitosti výpovědi z nájmu bytu. Žalovaným dali prostřednictvím žaloby výpověď z nájmu bytu, který užívali, a sice bytu 2+1 s příslušenstvím, nacházejícího se ve druhém podlaží domu čp. 227, na ulici P, P. – 9. Byt v textu výpovědi označili jako číslo 5 ve shodě s evidenčním listem sepsaným 18. 11. 1981, předaným jim předchozím správcem domu, přičemž v dohodě o užívání bytu, sepsané téhož dne, byt číslem označen není. Ve výpovědi z nájmu byl byt identi-

fikován tak, že nebylo pochyb, o jaký byt jde. Na stejném podlaží domu je ještě jeden byt, ovšem o velikosti 3+1. Je tedy nepochybné, že oba žalovaní, jimž byla žaloba s textem výpovědi řádně doručena, věděli, o jaký byt jde. Kdyby se dovolatelé drželi závěrů odvolacího soudu, pak by museli podat žalobu na vyklizení bytu, neboť by bylo nepochybné, že žalovaní užívají jiný byt, než který podle evidenčního bytu a dohody o užívání bytu skutečně mají užívat. Proto dovolatelé požadují, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečností“) a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jelikož tyto vady nebyly dovoláním namítány a z obsahu spisu nevyplývají, je Nejvyšší soud vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatelé obsahově vymezili (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 37 odst. 1 obč. zák. právní úkon musí být učiněn také určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.

Sankce neplatnosti právního úkonu se tímto ustanovením váže k náležitostem projevu vůle; projev vůle je neurčitý, je-li nejistý jeho obsah, to jest – mimo případy, kdy vůbec chybí určitá vůle – když se jednájícímu nepodařilo obsah vůle jednoznačným způsobem stanovit, a je nesrozumitelný, jestliže jednájící nedosáhl – vadným slovním nebo jiným zprostředkováním – jasného vyjádření této vůle. Závěr o neurčitosti či nesrozumitelnosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit (§ 35 odst. 1 obč. zák.). Ve smyslu § 35 odst. 2 obč. zák. je třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem, a současně je třeba chránit dobrou víru toho, komu byl právní úkon určen (§ 35 odst. 3 obč. zák.).

Vůle žalobců (pronajímatelů) vtělená do výpovědi z nájmu bytu je tedy projevena určitě a srozumitelně, jestliže je výkladem objektivně pochopitelná; jinak řečeno, může-li typický účastník v postavení jejího adresáta (nájemci – žalovaní) tuto vůli bez rozumných pochybností o jejím obsahu adekvátně vnímat (shodně srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 1996, sp. zn. 3 Cdon 1032/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 2, ročník 1998, pod číslem 1 přílohy).

Ze spisu se podává, že výpověď z nájmu bytu byla žalovaným doručena jako součást žaloby (srov. č. 1. 1 – 3) dne 17. 11. 1995, na adresu P. 227, P. – 9 (srov. doručenky u č. 1. 11). V situaci, kdy mezi účastníky řízení není a nebylo sporu o tom, že žalovaní na uvedené adrese obývají pouze jediný byt a že jen ohledně tohoto bytu jsou v nájemním vztahu k žalobcům, pak skutečnost, že ve výpovědi došlo k záměně patra za podlaží a že byt je v ní označen jako č. 5 namísto správného č. 2, neplatnost výpovědi nezpůsobuje. Ve spojení s dalšími údaji obsaženými v žalobě totiž nemohla být výpověď z nájmu v době, kdy byla žalovaným doručena, těmito objektivně vnímána jinak, než že se týká bytu v domě čp. 227 na P. ulici, v P. – 9, jehož jsou (společnými) nájemci a ve vztahu ke kterému jsou v nájemním poměru k žalobcům (pronajímatelům). To, zda omyl v identifikaci bytu byl způsoben prostou chybou v psaní nebo vadnými údaji v dříve vyhotoveném (a žalovaným známém) evidenčním listu, na uvedeném závěru ničeho nemění (srov. též ustanovení § 37 odst. 3 obč. zák.).

Lze tedy uzavřít, že závěr odvolacího soudu o neplatnosti výpovědi z nájmu bytu pro vadné označení bytu správný není a dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn právem. Nejvyšší soud tudíž, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.). Neobstál-li napadený rozsudek již v rovině právní, bylo nadbytečné se jím dále zabývat v rovině skutkové (zkoumat existenci dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř.).

Negativní stránka principu materiální publicity obchodního rejstříku působí objektivně, bez ohledu na zavinění.

Osoba zapsaná v obchodním rejstříku se nemůže dovolávat vůči tomu, kdo jedná v důvěře v zápis do obchodního rejstříku, nesprávnosti zápisu, ani když nesprávnost zápisu způsobila jiná osoba nebo rejstříkový soud.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 5. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2644/99)

Napadeným rozsudkem potvrdil odvolací soud rozsudek K r a j s k é h o o b c h o d n í h o s o u d u v Praze ze dne 19. 11. 1998, kterým tento soud určil, že zástavní smlouva ze dne 15. 9. 1993, jejímž předmětem je nemovitost čp. 1550 se stavební plochou parc. č. 5292 o výměře 119 m², zapsaná na listu vlastnictví pro obec a kat. úz. Z., u Katastrálního úřadu v Z., je neplatná. Ve výroku rozsudku připustil dovolání pro posouzení právní otázky závaznosti nesprávného údaje vzniklého chybou v psaní, obsaženého ve výpisu z obchodního rejstříku.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uvedl, že se především zabýval tím, zda je v projednávané věci dán naléhavý právní zájem na požadovaném určení. Soud prvního stupně nesprávně ztotožnil právní zájem dnes jediného jednatele žalobkyně na určení neplatnosti zástavní smlouvy a spatřoval tento zájem v tom, že tento jednatel odmítl zástavní smlouvu podepsat. Odvolací soud tento právní názor nesdílí. Podle ustálené soudní praxe je naléhavý právní zájem ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. dán, jestliže by se bez tohoto určení stalo jeho právní postavení nejistým. Zástavní právo patří mezi práva věčná a při smluvním zřízení se zapisuje do katastru nemovitostí vkladem. Vklad má konstitutivní účinky. Změny stavu v katastru nemovitostí lze docílit pouze na základě nové, vkladu schopné listiny, anebo na základě nové listiny, schopné zápisu záznamem podle § 7 zákona č. 265/1992 Sb. Proto je nutno dovodit, že žalobce má naléhavý právní zájem na určení neplatnosti zástavní smlouvy.

Odvolací soud nesdílí závěr soudu prvního stupně, že zástavní smlouva byla uzavřena v rozporu s požadavkem formy právního úkonu, dohodnuté či stanovené účastníky. V dané věci nejde o to, že je smlouva relativně neplatná pro nedostatek dohodnuté formy právního úkonu (pro smluvní zřízení zástavního práva předepisuje zákon tzv. prostou písemnou formu, která byla dodržena), ale jde o to, zda žalobce projevil svoji vůli právně relevantním způsobem. Podle názoru odvolacího soudu je třeba zástavní smlouvu ze dne 15. 9. 1993 (dále jen „zástavní smlouva“) považovat za absolutně neplatnou pro rozpor s ustanovením § 133 odst. 1 obč. zák., které upravuje, kdo jedná jménem společnosti s ručením omezeným. Jde o neplatnost absolutní.

Pro posouzení platnosti zástavní smlouvy je rozhodný stav zápisu v obchodním rejstříku ke dni 15. 9. 1993, kdy byla zástavní smlouva uzavřena. Provedeným dokazováním bylo zjištěno, že Okresní soud Brno – venkov usnesením ze dne 18. 2.

1992 ve shodě s návrhem na zápis žalobkyně do obchodního rejstříku ze dne 10. 2. 1992 zapsal jako statutární orgány žalobkyně pět jednatelů, z nichž Ing. V. N. měl postavení generálního jednatele. „V uvedeném usnesení je uveden způsob zastupování společnosti tak, že ji zastupují jednatelé. Při písemné formě připojí k napsanému nebo vytištěnému názvu společnosti svůj podpis generální jednatel a dva jednatelé.“

V řízení nebylo prokázáno, že by v den podpisu zástavní smlouvy, tj. 15. 9. 1993 bylo zapsáno v obchodním rejstříku jednatelské oprávnění jinak. Až ve výpisu ze dne 12. 10. 1993, který byl vydán až po uzavření zástavní smlouvy, se uvádí generální ředitel a dva jednatelé.

Odvolační soud hodnotí uvedený obsah výpisu ze dne 12. 10. 1993 shodně se žalobcem jako evidentní písařskou chybu. Je také právně nerozhodné, že usnesením ze dne 13. 12. 1993 došlo k výmazu čtyř z pěti jednatelů a v souvislosti s tím i k výmazu „údaje o zastupování, přičemž rejstříkový soud v této souvislosti uvedl, že se vymazává zastupování“ ... „podpis generální ředitel a dva jednatelé.“

Proto v r c h n í s o u d v Praze rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti dovolání odkázala na ustanovení § 239 odst. 1, co do jeho důvodu na ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.

V dovolání uvedla, že soudy obou stupňů rozhodly o neplatnosti zástavní smlouvy proto, že nebyla podepsána způsobem, který byl k rozhodnému dni zapsán v obchodním rejstříku jako „způsob zastupování za“ žalobkyni.

Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje týkající se podnikatelů. Proti tomu, kdo jednal v důvěře v zápis do obchodního rejstříku, nemůže ten, jehož se zápis týká, namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti. Veřejný rejstřík neexistuje v materializované podobě. Usnesení o povolení zápisu obchodní společnosti je veřejnosti dostupné až zveřejněním v obchodním věstníku, avšak usnesení o zápisu žalobkyně takto zveřejněno nebylo ani v roce 1992 ani v roce 1993. Jedinou veřejnou částí obchodního rejstříku byl v rozhodné době výpis z obchodního rejstříku, „kterým se formou veřejné listiny osvědčuje stav zápisu v tomto veřejném seznamu, a to, ohledně způsobu jednání za společnost, následující stav: Společnost zastupují jednatelé. Při písemné formě připojí k napsanému nebo vytištěnému názvu společnosti svůj podpis generální ředitel a dva jednatelé. Ostatně také tento a nikoli jiný způsob jednání byl také usnesením rejstříkového soudu vymazán a dosud je jen takový způsob jednání v rozhodné době nadále osvědčován veřejnou listinou, a to úplným výpisem. Jelikož žalobcem tvrzený způsob jednání za společnost nebyl nikdy vymazán, existují dokonce souběžně dva zapsané způsoby jednání.“

Žalobkyně tak byla do obchodního rejstříku zapsána shora popsáním způsobem a žalovaná jednala v důvěře v zápis do obchodního rejstříku; proti ní proto nemůže žalobkyně namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že podle jejího názoru žalovaná neměla ke dni podpisu zástavní smlouvy aktuální výpis z obchodního rejstříku, výpis, kterým se prokazuje, si nechala vystavit až ke dni soudního jednání. „Naopak je pravdou, že žalobkyně předložila bance svůj platný výpis z obchodního rejstříku, ve kterém je správně uvedeno, že za ni byli v tu dobu oprávněni podepisovat současně generální ředitel a dva jednatelé. Pokud by se v den podpisu zástavní smlouvy sešly u zástupců banky dva různé výpisy z obchodního rejstříku, bylo by zajisté předmětem jednání i objasnění jejich nesouladu. Nic takového však projednáváno nebylo a podle výpovědi žalobkyně i svědka M. P. zástupci banky věděli, že smlouvu musí podepsat generální jednatel Ing. V. N. a další dva jednatelé. Přitom na jednání do banky byli pozváni všichni jednatelé.“

Žalobkyně dále uvedla, že Ing. V. N. byl zapsán v části výpisu označené Statutární orgán – jednatelé. Za jeho jménem je uvedeno generální jednatel, což je správně. Chybou při digitalizaci obchodního rejstříku bylo za jeho jméno uvedeno generální ředitel. V části výpisu z obchodního rejstříku označené jako způsob zastupování společnosti je uvedeno: „Společnost zastupují jednatelé. Při písemné formě připojí k napsanému nebo vytištěnému názvu společnosti svůj podpis generální jednatel a dva jednatelé.“

I přes chybný zápis v obchodním rejstříku, který je v rozporu s veškerými doklady doloženými obchodnímu rejstříku, by to znamenalo, že za společnost jsou povinni podepisovat současně tři lidé. Jestliže jedním z těch, kdo zástavní smlouvu podepsali, byl Ing. V. N. a druhým M. P., je zřejmé, že zástavní smlouvu podepsali pouze dva lidé. „Pokud by tedy měla být smlouva podepsána správně dle výpisu z obchodního rejstříku, který sice obsahuje chybný zápis, musel by být podle názoru žalobce podepsán Ing. V. N. na této listině dvakrát, a to jednou jako jednatel a jednou jako generální ředitel, což však se nestalo. Žalovaná uvádí, že smlouva je podepsána dvěma jednatelem. V tom případě chybí podpis generálního ředitele, aby byla smlouva podepsána třemi osobami v souladu s byt chybným zápisem do obchodního rejstříku.“

Žalobkyně rovněž uvedla, že zástavní smlouva navazovala na smlouvu o úvěru, která byla podepsána řádně dle platného výpisu z obchodního rejstříku, který žalovaná předložila žalobkyni, což svědčí o tom, že žalované byl způsob jednání jménem společnosti znám.

Žalobkyně dále konstatovala, že všechny důkazy, které žalovaná předkládá jako důkaz toho, že jednala v dobré víře v zápis do obchodního rejstříku, jsou pozdějšího data, než je datum podpisu zástavní smlouvy. Z toho žalobkyně dovozuje, že si žalovaná nenechala vyhotovit výpis z obchodního rejstříku ke dni podpisu zástavní smlouvy, a proto jediný výpis, který měla k dispozici, byl výpis předložený žalobkyni, který obsahoval správné údaje.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení

Z odůvodnění:

Protože na žalobkyni byl usnesením Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 21. 3. 2000 prohlášen konkurs, řízení ve věci bylo podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb. přerušeno. Nejvyšší soud pak pokračoval v řízení k návrhu správce konkursní podstaty s tímto správcem.

Odvolací soud správně dovodil, že pro posouzení platnosti zástavní smlouvy je rozhodný stav zápisu v obchodním rejstříku ke dni 15. 9. 1993, kdy byla smlouva uzavřena.

Podle ustanovení § 133 odst. 2 obch. zák. může omezit jednatelská oprávnění pouze společenská smlouva, statuty nebo valná hromada; takové omezení však je vůči třetím osobám neúčinné. Za omezení jednatelského oprávnění se však podle ustanovení § 133 odst. 1 obch. zák. nepovažuje určení, že dva nebo více jednatelů jedná jménem společnosti společně. Jestliže by tedy ke dni uzavření zástavní smlouvy bylo zapsáno, že k písemným úkonům jménem společnosti je oprávněn současně generální jednatel a dva jednatelé, bylo by k platnosti smlouvy třeba, aby ji podepsali jak generální jednatel (byť šlo o neoficiální označení jednoho z jednatelů), tak další dva jednatelé. Jestliže však bylo v obchodním rejstříku zapsáno, že jménem společnosti podepisují současně generální ředitel a dva jednatelé, postačoval k platnosti smlouvy podpis dvou jednatelů, když podmínit jejich jednatelské oprávnění podpisem další osoby, která není jednatelem, s účinky vůči třetím osobám, nelze. V tom směru se pak ani nelze dovolávat důvěry v zápis do obchodního rejstříku, neboť takové důvěry se nelze dovolávat tam, kde je zápis ve zjevném rozporu se zákonem (obdobná situace by nastala např. tehdy, jestliže by v obchodním rejstříku bylo zapsáno, že jménem akciové společnosti jednají současně dva členové dozorčí rady apod., ani v takovém případě by podpis dvou členů dozorčí rady nepostačoval k platnému uzavření smlouvy – ledaže by k tomu byli vybaveni potřebnou plnou mocí).

Proto bylo třeba v rámci položené dovolací otázky řešit, jaký vliv má na důvěru ve smyslu § 27 odst. 2 obch. zák. případný omyl rejstříkového soudu. V tom směru dovolací soud uzavřel, že z ustanovení § 27 odst. 2, věta druhá, obch. zák. vyplývá, že osoba zapsaná v obchodním rejstříku se nemůže dovolávat vůči tomu, kdo jedná v důvěře v zápis do obchodního rejstříku, nesprávnosti zápisu. Negativní stránka principu materiální publicity obchodního rejstříku upravená v tomto ustanovení je přitom formulována zcela objektivně, nezávisí na zavinění a působí proti všem. Proto není podstatné, zda případnou nesprávnost zápisu v obchodním rejstříku způsobil sama osoba, které se zápis týká, nebo osoba jiná (např. zakladatel obchodní společnosti), anebo rejstříkový soud. Jakýkoli jiný výklad ustanovení § 27 odst. 2, věta druhá, obch. zák. by byl v rozporu s obsahem negativní stránky principu materiální publicity, která sleduje naplnění jedné ze zásad, kterými se řídí obchodní zákoník (§ 1 odst. 2 obch. zák.) – zásady ochrany třetích osob – neboť by zákonem požadovanou objektivní ochranu nezajišťoval.

Jestliže tedy nesprávnost zápisu způsobí jiná osoba než ta, které se zápis týká, má tato skutečnost pouze ten důsledek, že ten, jehož se zápis týká, se může domáhat náhrady škody, která mu chybným zápisem vznikla, vůči tomu, kdo nesprávnost zápisu způsobil.

Přitom obchodním rejstříkem ve smyslu ustanovení § 27 odst. 1 obch. zák. je výlučně seznam v tomto ustanovení definovaný a od účinnosti zákona č. 142/1996 Sb. též sbírka listin, která je jeho součástí. Součástí obchodního rejstříku tedy nejsou ani doklady založené v rejstříkovém spisu, ani usnesení, kterými rejstříkový soud povoluje je zápisy do obchodního rejstříku, popřípadě kterými povolení zápisu zamítá.

V projednávané věci soudy obou stupňů vycházely při ověřování stavu zápisu v obchodním rejstříku především z usnesení, kterými rejstříkový soud rozhodoval o povolení změn zápisu. (Soud prvního stupně uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí, že vycházel z „výpisu z obchodního rejstříku platného v době uzavírání smlouvy“, na jiném místě odůvodnění však uvádí, že provedl důkaz výpisem z obchodního rejstříku ze dne 18. 2. 1992; že by prováděl důkaz výpisem vydaným ke dni uzavření smlouvy, se v odůvodnění neuvádí.) Nelze sice vyloučit, aby tato usnesení byla použita jako jeden z důkazů zapsaného stavu, v žádném případě však nelze učinit závěr o obsahu zápisu přednostně z těchto usnesení, bez zjišťování toho, jaký byl skutečný stav zápisu. Prvotně je tedy třeba zjišťovat, jaký stav k rozhodnému dni v obchodním rejstříku skutečně byl, nikoli jaký stav v něm podle příslušných usnesení rejstříkového soudu měl být zapsán.

Protože právní posouzení otázky, o které odvolací soud připustil dovolání, je nesprávné, když dovolací soud uzavřel, že chyba v psaní při zápisu do obchodního rejstříku nezakládá oprávnění dovolávat se dobré víry v takový zápis, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem, a odst. 2, věty druhé, o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

V dalším řízení bude muset soud prvního stupně zjišťovat, zda je správně tvrzení dovolatelky, že ke dni uzavření zástavní smlouvy byl v obchodním rejstříku zapsán stejný způsob jednání, jaký se uvádí ve výpisu ze dne 12. 10. 1993, čemuž ostatně nasvědčuje i tvrzení žalobkyně uvedené ve vyjádření k dovolání, že totiž k chybnému zápisu v obchodním rejstříku došlo „chybou při digitalizaci obchodního rejstříku“. V kladném případě pak bude muset posuzovat, zda dovolatelka jednala při uzavírání zástavní smlouvy v dobré víře v zápis do obchodního rejstříku, a to s přihlédnutím ke všem v tom směru již provedeným, popřípadě i dalším důkazům. Přitom z negativní stránky principu materiální publicity vyplývá, že důkazní břemeno o nedostatku dobré víry nese osoba, která se nedostatku dobré víry dovolává, tj. osoba, jejíž zápis v obchodním rejstříku je stížen namítanou vadou – v projednávané věci tedy žalobkyně.

Jestliže zákon zakládá právo člena družstva domáhat se změny rozhodnutí představenstva o svém vyloučení odvoláním k členské schůzi, aniž by stanovil lhůtu pro podání takového odvolání, je třeba pro uplatnění tohoto práva aplikovat obecnou promlčecí dobu podle § 397 obch. zák.

Stanovy družstva nemohou určit lhůtu, ve které může člen uplatnit právo podle § 231 odst. 3 obch. zák., odchýlně od § 397 obch. zák.¹⁾

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2230/99)

Napadeným rozsudkem potvrdil Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 26. 9. 1997, kterým tento soud zamítl žalobu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze žalovaného družstva.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uvedl, že družstvo funguje na principu dobrovolnosti svých členů, kteří projevují svoji vůli při rozhodování nejvyššího orgánu, kterým je členská schůze. Úprava práv a povinností členů-družstva je v zákoně pouze rámcová a zákon tak ponechává stanovám, aby podrobněji vymezily práva a povinnosti členů tak, jak to odpovídá charakteru konkrétního družstva.

Měnit stanovy patří do působnosti členské schůze. Jestliže členové družstva požadovanou většinou rozhodnou, že do stanov začlení nutnost dodržovat povinnosti stanovené rozhodnutím členské schůze a tedy mimo jiné i platit řádně a včas platby stanovené členskou schůzí a platby za poskytování služeb spojených s užíváním bytu, jde jen o pojmenování povinností členů družstva.

Odvolací soud se neztotožnil se žalobcem v závěru, že by členům družstva byly ukládány povinnosti v rozporu s čl. 4 Listiny základních práv a svobod, když zákon dává prostor pro to, aby členská schůze jako nejvyšší orgán družstva upravila ve stanovách práva a povinnosti členů.

Důsledkem porušování povinností člena družstva může podle § 231 odst. 3 obch. zák. být vyloučení člena z družstva. Pojistkou proti svévolnému vyloučení člena z družstva je jeho zákonem zakotvené právo podat proti rozhodnutí představenstva odvolání k členské schůzi a právo obrátit se pak na soud. To, že stanovy určují konkrétní lhůtu pro podání odvolání proti rozhodnutí orgánu družstva, je jediné žádoucí, neboť zákon sám tuto lhůtu nestanoví. Jde o úpravu postupu uvnitř družstva a absence této lhůty v zákoně je důvodem pro její úpravu ve stanovách podle § 226 odst. 1 písm. h) obch. zák.

Jiná je situace u lhůty pro podání žaloby podle § 231 odst. 4 obch. zák. soudu. Zde zákon rovněž žádou lhůtu nestanoví, a protože se již nejedná o úpravu uvnitř

¹⁾ Pro dobu od 1. 1. 2001 srov. ustanovení § 231 odst. 3, poslední věty, obch. zák. ve znění zákona č. 370/2000 Sb., které řeší uvedenou otázku jinak.

družstva, nebylo by možné lhůtu pro podání žaloby určit ve stanovách. V projednávané věci se však lhůta určená ve stanovách podání žaloby netýká, nýbrž upravuje lhůtu pro podání odvolání proti rozhodnutí orgánu družstva, tj. o odvolání se proti rozhodnutí představenstva k členské schůzi.

Proto odvolací soud neshledal důvody pro vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze.

Návrhu žalobce na připuštění dovolání odvolací soud nevyhověl, neboť měl za to, že není důvodu k pochybnostem o výkladu zákona.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce v otevřené lhůtě dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.).

V dovolání uvedl, že soudy prvního i druhého stupně nesprávně usoudily, že družstva mají pravomoc ukládat svým členům i jiné povinnosti, než které jim stanoví zákon. Takovou „pravomoc“ však nelze dovodit ani z ustanovení § 226 odst. 1 písm. h) obch. zák., na které se odvolává vrchní soud, ani z jiného ustanovení § 226 obch. zák., neboť celý citovaný paragraf pouze ukládá družstvu, „co musí ve stanovách publikovat“, a písmeno c) odstavce 1 ukládá publikovat povinnosti členů. „Z takové povinnosti nelze dovodit oprávnění povinnosti členů určovat, obdobně jako z povinnosti publikovat právní normy ve Sbírce zákonů nevyplývá oprávnění vydávat právní normy.“

Obchodní zákoník upravuje jako povinnosti členů družstva pouze povinnost uhradit podíl na ztrátě (§ 222 odst. 2), povinnost splatit členský vklad (§ 223 odst. 6) a povinnost právnických osob zmocnit zástupce (§ 238 odst. 2). Jinak se člena mohou pouze nepřímo dotknout povinnosti vyplývající z členství v orgánu družstva.

Členská schůze je sice nejvyšším orgánem družstva a může suverénně nakládat s celým obchodním jménem družstva, avšak členové a jejich svobody do tohoto jmění nepatří. Povinnosti člena vůči družstvu nejsou pouhou vnitrodružstevní záležitostí, ale vztahem dvou různých samostatných a sobě rovných subjektů. Proto nelze souhlasit se závěrem odvolacího soudu, že vše, co není v zákoně upraveno, si může družstvo upravit jednostranným úkonem samo. Připuštěním platnosti obecného ustanovení „člen družstva je povinen plnit usnesení orgánů družstva“ by byla popřena samostatnost a nezávislost člena družstva a byla by tím popřena jeho rovnost.

Na základě zákona mohou vznikat povinnosti mezi osobami také ze smluv. V případě předmětných povinností smluvní charakter zcela chybí, neboť se jedná o většinové usnesení, se kterým někteří členové družstva nesouhlasili.

Přitom napadené usnesení je zcela obecné a neskýtá záruky, že se orgány družstva při ukládání povinností omezí na povinnosti člena vůči družstvu a z nich jen na ty, které právo připouští. I kdyby družstvo bylo oprávněno ukládat povinnosti v širší míře, pak by použitá formulace obcházela požadavek § 226 odst. 1 písm. c) obch. zák., totiž to, že „vyžadované povinnosti“ budou uvedeny ve stanovách. Mezi jeden z osvědčených principů právního státu patří nutnost legální licence k jednostrannému ukládání povinností a tedy vyloučení možnosti ukládat povinnosti pouze rozhodnutím exekutivy.

Napadaná úprava stanov určuje povinnost členů umožnit „po předchozím oznámení pověřeným zástupcům družstva zjištění technického stavu bytu a nebytového prostoru.“ Tato povinnost porušuje též právo dle čl. 12 Listiny základních práv a svobod na nedotknutelnost obydlí. Dle odstavce 3 citovaného článku může být do této nedotknutelnosti zasahováno pouze zákonem a nikoli stanovami. Přitom žalovaný až na dva sporné případy již není vlastníkem bytů svých členů.

Protiprávní je i povinnost plateb „dle usnesení členské schůze“. Podle zákona připadá v úvahu pouze splacení dosud nesplacené části členského vkladu nebo úhrada podílu na ztrátě družstva. Členská schůze ani žalovaný nejsou rovněž oprávněni určovat výši příspěvku vlastníků na správu domu, neboť o té rozhoduje shromáždění vlastníků.

Právo člena družstva na podání odvolání k členské schůzi upravené v § 231 odst. 4 obch. zák. není omezeno žádnou lhůtou a je tedy dáno po celou dobu účinnosti obchodního zákoníku. Družstva proto nemají možnost omezit toto právo stanovením lhůty pro jeho uplatnění.

V odvolání a rovněž při jednání dne 17. 11. 1998 žalobce navrhl, aby soud připsal dovolání. Za právní otázku zásadního významu označil posouzení, „zda jsou orgány družstva obecně oprávněny ukládat povinnosti členům družstva a které povinnosti jsou jim oprávněny ukládat.“

Nejvyšší soud se především zabýval posouzením přípustnosti dovolání v projednávané věci.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Teprve kladným závěrem o této otázce se stává dovolání přípustným.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, se jedná, jestliže se v rozhodnutí řeší právní otázka významná nejen pro rozhodnutí v projednávané věci. Přitom musí jít o otázku, která dosud není řešena v rozhodovací praxi vyšších soudů anebo v ní není řešena jednotně, a která není řešena ani v rozhodnutí nižšího soudu publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ani ve stanovisku Nejvyššího soudu. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

V projednávané věci dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání je přípustné, neboť předestřená právní otázka dosud shora uvedeným způsobem vyřešena není a je významná nejen pro rozhodnutí v projednávané věci. Jelikož shledal dovolání také důvodným, rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolatel vychází z právního závěru, že stanovy družstva nemohou ukládat jednotlivým členům družstva povinnosti nad rozsah stanovený v zákoně. Přitom však při-

pouští, že „na základě zákona mohou vznikat povinnosti mezi osobami také ze smluv.“ Dovojuje však, že v případě předmětných povinností „smluvní charakter zcela chybí, neboť se jedná o většinové usnesení, se kterým někteří členové družstva nesouhlasili.“

Právní závěr dovolatele je nesprávný. Ustanovení § 226 odst. 1 písm. c) obch. zák. výslovně upravuje možnost upravit povinnosti členů k družstvu ve stanovách.

Kromě toho ani v teorii ani praxi není pochyb o tom, že stanovy družstva (a rovněž stanovy obchodních společností) jsou smlouvou sui generis, pro jejíž přijetí nebo změnu zákon požaduje většinový, nikoli však jednomyslný souhlas členů družstva (K tomu viz např. Eliáš, K.: Obchodní zákoník, Linde Praha, 2. vydání, str. 379, Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku 2. díl, Linde Praha, str. 481, 646 a další).

Z povahy stanov vyplývá, že jsou závazné pro všechny členy družstva bez ohledu na to, zda pro jejich přijetí hlasovali či nikoli. Z povahy stanov však též vyplývá, že jejich ustanovení, která jsou v rozporu se zákonem, jsou neplatná. To platí nepochybně i pro ta ustanovení, kterými se členům ukládají povinnosti. Soud se proto nesmí při rozhodování o žalobě na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze omezit na to, že dovodí obecně, že stanovy členům mohou ukládat povinnosti, ale musí též zkoumat, zda jednotlivé uložené povinnosti nejsou v rozporu zejména s právní úpravou družstev v obchodním zákoníku a u družstev bytových (k pojmu bytové družstvo viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 1999, sp. zn. 32 Cdo 197/99, publikované v Právních rozhledech 7/1999, str. 384) též v zákoníku občanském, ale i s ustanoveními dalších právních předpisů.

Z hlediska souladu s právními předpisy se odvolací soud ani soud prvního stupně jednotlivými námitkami žalobce nezabývaly, resp. zabývaly se jimi, pouze pokud jde o právo členské schůze určit lhůtu pro podání odvolání člena proti rozhodnutí představenstva k členské schůzi (§ 231 odst. 3 obch. zák.). Avšak i v tomto případě se nevypořádaly s touto námitkou v celém rozsahu, když nevzaly v potaz to, že podání odvolání člena proti usnesení představenstva je nezbytným předpokladem pro následné podání žaloby k soudu, o které tvrdí, že podmínky jejího podání ve stanovách vymezovat nelze.

U ostatních námitek se soudy spokojily s konstatováním, že stanovy mohou ukládat povinnosti členům družstva a že tedy uložení povinností ve stanovách není v rozporu se zákonem ani Listinou základních práv a svobod, aniž tento svůj závěr pro každou uloženou povinnost, jejíž nezákonnost žalobce namítá, odůvodnily. Dovolací soud se přitom neztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že jedině změna stanov, jejíž zákonnost se tento soud zabýval, totiž určení lhůty pro podání návrhu podle § 231 odst. 3 obch. zák., v rozporu se zákonem není. Za situace, kdy zákon sice zakládá právo člena družstva domáhat se změny rozhodnutí představenstva o svém vyloučení odvoláním k členské schůzi, aniž by však stanovil jakoukoli lhůtu pro podání tohoto odvolání, nelze než dovodit, že na uplatnění tohoto práva je třeba aplikovat obecnou promlčecí dobu upravenou v ustanovení § 397 obch. zák. Jakýkoliv jiný závěr by totiž znamenal, že uvedené právo lze uplatnit kdykoli, bez jakého-

koli časového omezení, což by bylo v přímém rozporu se zásadou právní jistoty, tedy se zásadou, která je nejen jednou ze zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník (§ 1 odst. 2), ale i zásadou, které je podřízen celý český právní řád.

Pokud pak odvolací soud tvrdí, že bylo možno ve stanovách určit lhůtu, ve které pouze může člen uplatnit právo podle § 231 odst. 3 obch. zák., nelze tomuto závěru obecně přisvědčit, neboť obchodní zákoník sice v ustanovení § 401 umožňuje prodloužení promlčecí doby stranou, vůči níž se právo promlčuje, neumožňuje však její zkrácení; jakékoli zkrácení obecné promlčecí doby ve stanovách proto není možné. Proto dovolacímu soudu nezbylo než rozhodnutí soudů obou stupňů podle ustanovení § 243b odst. 1 a 2 o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání částečné invalidity (§ 195 zák. práce) vzniká z odpovědnosti za škodu při nemoci z povolání (§ 190 zák. práce) tehdy, jestliže se poškozenému zaměstnanci snížil výdělek proto, že nemůže vykonávat dosavadní práci pro onemocnění nemocí z povolání. Zaměstnavatel není povinen z důvodu odpovědnosti za škodu nahradit ztrátu na výdělků, která zaměstnanci vznikla tím, že byl převeden na méně placenou práci (uvolněn k jinému zaměstnavateli, u něhož vykonává méně placenou práci) z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice; hmotné zabezpečení zaměstnanců, kteří pro dosažení nejvyšší přípustné expozice nemohou vykonávat dosavadní práci, řeší zvláštní předpisy.

Při zkoumání příčiny poklesu na výdělků, k němuž došlo proto, že zaměstnanec nadále nevykonává dosavadní lépe placenou práci, je rozhodující důvod, pro který byl převeden na jinou práci (uvolněn k jinému zaměstnavateli); bylo-li tímto důvodem dosažení nejvyšší přípustné expozice, povinnost k náhradě ztráty na výdělků nevzniká ani tehdy, kdyby bylo později zjištěno, že v té době zaměstnanec již trpěl nemocí z povolání.

Dosažení nejvyšší přípustné expozice není způsobitelným důvodem k převedení na jinou práci (§ 37 odst. 1 písm. a/ zák. práce) nebo k rozvázání pracovního poměru (§ 46 odst. 1 písm. d/ zák. práce), jestliže ještě před provedením některého z těchto opatření bylo lékařským posudkem nebo rozhodnutím orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení stanoveno, že zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu pozbyl dlouhodobě způsobilost konat dále dosavadní práci, jestliže byla u zaměstnance zjištěna nemoc z povolání, pro kterou tuto práci nesmí dále konat, nebo jestliže bylo stanoveno, že dosavadní práci nesmí dále konat pro ohrožení nemocí z povolání; to platí i tehdy, jestliže zaměstnanec dosáhl nejvyšší přípustné expozice v době před vydáním příslušného lékařského posudku (rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení). Kdyby přesto převedení na jinou práci nebo rozvázání pracovního poměru bylo odůvodněno dosažením nejvyšší přípustné expozice, je třeba při zkoumání příčin ztráty na výdělků zaměstnance vycházet z příslušného lékařského posudku (rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení).

V případě, že zaměstnanec nemůže pro nemoc z povolání konat dosavadní práci v podzemí dolu, avšak mohl by při nemoci z povolání vykonávat v podzemí dolu jinou práci, na niž nemohl být zařazen jen z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, má nárok na náhradu za ztrátu na výdělků, určenou pouze rozdílem mezi výdělků (průměrným výdělkem) dosahovanými při výkonu dosavadní práce a výdělků (průměrným výdělkem) při jiné práci, kterou by – nebyť dosažení nejvyšší přípustné expozice – mohl vzhledem ke svému zdravotní-

mu stavu, schopnostem a pokud možno i kvalifikaci konat v podzemí dolu, a to za předpokladu, že tuto jinou vhodnou práci by zaměstnavatel byl prokazatelně schopen (zejména s přihlédnutím k volným pracovním místům) pro něho zajistit.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1925/99)

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný na odškodnění nemoci z povolání nahradil ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti, která mu vznikla v době od 20. 11. 1995 do 28. 2. 1998. Žalobu odůvodnil zejména tím, že dne 4. 10. 1995 u něj byla zjištěna nemoc z povolání (vazoneuroza) a že dne 2. 11. 1995 bylo „příslušným lékařským zařízením“ vydáno rozhodnutí, podle kterého byl z důvodu nemoci z povolání od 15. 11. 1995 trvale nezpůsobilý konat dosavadní práci horníka v přípravách. Přestože rozhodnutí ze dne 2. 11. 1995 bylo žalovanému doručeno, sdělil mu žalovaný, že jej „vyřazuje z dolu na povrch pro NPE“, a navrhl mu uzavření dohody o skončení pracovního poměru ke dni 17. 11. 1995 „z důvodu dosažení NPE“; žalobce byl „donucen pod pohrůžkou ztrát různých nároků“ tuto dohodu podepsat. Žalobce má za to, že příčinou poklesu na výděлку, k němuž došlo po rozvázání pracovního poměru účastníků, nebylo dosažení nejvyšší přípustné expozice, ale zjištěná nemoc z povolání; má proto nárok, aby mu vedle odškodnění za ztížení společenského uplatnění, které mu žalovaný dobrovolně zaplatil, byla nahrazena podle ustanovení § 195 zák. práce náhrada za ztrátu na výděлку.

Žalovaný namítal, že žalobce dovršil nejvyšší přípustnou expozici pro práci v podzemí dne 30. 9. 1995. I když mu byla doručena hlášenka nemoci z povolání, podle které byla u žalobce dne 4. 10. 1995 zjištěna nemoc z povolání (vazoneuroza), rozvázal se žalobcem pracovní poměr dohodou z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice. Vazoneuroza totiž není „kontraindikována“ pro výkon práce v podzemí dolu; žalobce by i po zjištění této nemoci z povolání mohl být převeden na jinou práci v podzemí dolu, která by pro něj byla ze zdravotního hlediska vhodná (např. tlakoměřiče, požárníka, narážeče), avšak této možnosti žalovaný nemohl využít, neboť z důvodu naplnění nejvyšší přípustné expozice byl povinen vyřadit žalobce na povrch.

O k r e s n í s o u d ve Frýdku – Místku rozsudkem ze dne 28. 8. 1996 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že ztráta na výděлку u žalobce není v příčinné souvislosti s nemocí z povolání, neboť pracovní poměr byl mezi účastníky rozvázán ke dni 17. 11. 1995 z důvodu „naplnění NPE“; tvrzení žalobce, že s ukončením pracovního poměru „dohodou dle NPE“ nesouhlasil, nemůže podle názoru soudu prvního stupně obstát, neboť v takovém případě neměl na rozvázání pracovního poměru dohodou přistoupit.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Ostravě usnesením ze dne 9. 12. 1996 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud vycházel z toho, že dohoda o rozvázání pracovního poměru pro „do-

sažení NPE“ byla mezi účastníky uzavřena v době, kdy již u žalobce byla zjištěna nemoc z povolání a kdy lékařka MUDr. R. Š. rozhodla o tom, že žalobce je trvale zdravotně nezpůsobilý konat dosavadní práci horníka v přípravách z důvodu nemoci z povolání. Za této situace nemohlo být dosažení nejvyšší přípustné expozice skutečným důvodem pro rozvázání pracovního poměru účastníků a poklesu na výděлку žalobce s tím spojeného. Skutečnou příčinou toho, proč žalobce nemohl konat dosavadní práci horníka v přípravách, byla nemoc z povolání. Žalobci proto náleží náhrada za ztrátu na výděлку podle ustanovení § 195 zák. práce.

Okresní soud ve Frýdku – Místku po provedení dalších důkazů rozsudkem ze dne 12. 5. 1997 žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil 31 665 Kč s 21% úrokem od 1. 3. 1997 do zaplacení, „do částky 2247 Kč se 17% úrokem od 1. 2. 1996 do zaplacení“ řízení zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že žalovaný je povinen zaplatit České republice – Okresnímu soudu ve Frýdku – Místku na soudním poplatku 1268 Kč. Ve shodě s právním názorem odvolacího soudu dospěl k závěru, že žalobce má nárok na náhradu za ztrátu na výděлку podle ustanovení § 195 zák. práce. Při rozhodování o výši náhrady vycházel z průměrného hrubého výděлку žalobce ve výši 13 781 Kč měsíčně, který dosahoval před rozvázáním pracovního poměru účastníků a který je třeba počínaje měsícem prosincem 1996 „valorizovat“ podle nařízení vlády č. 298/1996 Sb., z výdělků žalobce u „firmy A.“, u níž pracuje od února 1996, a ze zjištění, že v době od 20. 11. 1995 do 31. 1. 1996 byl žalobce nezaměstnaný, a dovodil, že po dobu nezaměstnanosti mu přísluší náhrada za ztrátu na výděлку „v plné výši“ a že od 1. 2. 1996 až do 28. 2. 1997 mu náleží náhrada ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem („valorizovaným“ průměrným výdělkem) na straně jedné a pobíraným mzdovým vyrovnáním a výdělkem žalobce u nového zaměstnavatele na straně druhé.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 3. 9. 1997 rozsudek soudu prvního stupně (s výjimkou výroku o zastavení řízení) zrušil a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud setrval na svém právním názoru, vyjádřeném v usnesení ze dne 9. 12. 1996, a zdůraznil, že soud prvního stupně přiznal žalobci důvodně náhradu za ztrátu na výděлку, neboť příčinou ztráty na výděлку byla u žalobce jeho zdravotní nezpůsobilost, uvedená v rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy ze dne 2. 11. 1995. Výši náhrady za ztrátu na výděлку však soud prvního stupně nezjistil správně. Při rozhodování o výši náhrady za dobu od 20. 11. 1995 do 31. 1. 1996 měl podle názoru odvolacího soudu vzít v úvahu, že žalovaný neodpovídá za ztrátu na výděлку, která žalobci vznikla tím, že nepracoval pro nedostatek vhodných pracovních míst, a soudu prvního stupně uložil, aby zjistil, zda žalobce byl v tomto období schopen s ohledem na svůj zdravotní stav vykonávat nějakou práci, popřípadě jaký průměrný výdělek je s takovou prací spojen.

Okresní soud ve Frýdku – Místku poté rozsudkem ze dne 11. 5. 1998 žalovanému uložil, aby žalobci zaplatil celkem 116 215 Kč s příslušenstvím, žalobu o zaplacení dalších 100 381 Kč s příslušenstvím zamítl, řízení „do částky 33 902 Kč s 21%

úrokem od 1. 3. 1997 do zaplacení“ zastavil a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit České republice – Okresnímu soudu ve Frýdku – Místku na soudním poplatku 4668 Kč a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Při svém rozhodování vycházel ze zjištění, že průměrný hrubý výdělek žalobce před rozvázáním pracovního poměru účastníků činil 13 781 Kč měsíčně a že od prosince 1996 je třeba průměrný výdělek žalobce „valorizovat“ podle nařízení vlády č. 298/1996 Sb. na částku 15 848 Kč měsíčně. Po odpočtu výdělků, které žalobce dosáhl v období od února 1996 u svého nového zaměstnavatele „S. f. A.“, stanovil soud prvního stupně výši náhrady za ztrátu na výdělků v jednotlivých měsících v období od 1. 2. 1996 do 28. 2. 1998. Zastavení řízení „do částky 33 902 Kč s 21% úrokem od 1. 3. 1997 do zaplacení“ zdůvodnil tím, že žalobce vzal svůj požadavek na zaplacení náhrady za ztrátu na výdělků za dobu od 20. 11. 1995 do 31. 1. 1996 zpět.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 29. 9. 1998 rozsudek soudu prvního stupně v „napadené části“ (tj. ve výročí, kterými bylo žalobě vyhověno, a ve výroku o náhradě nákladů řízení) potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav věci a že dospěl k „příléhavým“ právním závěrům. O základu nároku dospěl odvolací soud ke shodným závěrům, které uvedl již ve svém usnesení ze dne 9. 12. 1996.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu a proti rozsudku Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 11. 5. 1998 podal žalovaný z důvodů uvedených v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) dovolání. V první řadě namítá, že nejsou správné názory soudů, podle kterých důvodem rozvázání pracovního poměru účastníků a s ním spojeného poklesu na výdělků žalobce nemohla být „NPE“, ale jen jeho zdravotní nezpůsobilost, způsobená nemocí z povolání. Důvody k převedení zaměstnance na jinou práci, které jsou uvedeny v ustanovení § 37 odst. 1 písm. a) zák. práce, nelze hodnotit jako „hodnotnější“ a „méně hodnotné“, „dosažení NPE“ je z hlediska cílů, které zákoník práce sleduje, „závažnějším defektem“ na straně zaměstnance než „poměrně lehké onemocnění nemocí z povolání, jakým je onemocnění z vibrací“. Dovolatel dále soudům vytýká, že nevzaly v úvahu, že žalobce nebyl z důvodu nemoci z povolání převeden na jinou práci a že se nemoc z povolání projevila až po rozvázání pracovního poměru pro „naplnění NPE“; za ztrátu na výdělků způsobenou „dosažením NPE“ žalovaný nemůže odpovídat. Soudy při svém rozhodování rovněž náležitě nevzaly v úvahu, že žalobce mohl se zjištěnou nemocí z povolání pracovat v dole a že z podzemí dolu byl (musel být) vyřazen výlučně pro „dosažení NPE“. Podle názoru dovolatele se soudy obou stupňů neřídily ani „pokyny“, které dal krajský soud okresnímu soudu v usnesení ze dne 3. 9. 1997. Soudy totiž vycházely pouze z výdělků, kterého žalobce dosahoval u S. f. A., aniž by tento výdělek srovnávaly s výdělkem, kterého by mohl dosáhnout, kdyby nedošlo k rozvázání pracovního poměru „z důvodu NPE“. Kdyby nedošlo k rozvázání pracovního poměru z tohoto důvodu, mohl žalobce i se zjištěnou nemocí z povolání pracovat na různých pracoviš-

tích v podzemí u žalovaného, na nichž by měl vyšší výdělek než u S. f. A.; při určení výše náhrady za ztrátu na výdělků měly soudy vycházet z tohoto vyššího výdělků. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a aby věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl. Uvedl, že rozhodnutí soudů obou stupňů jsou správná a v souladu se soudní judikaturou.

Nejvyšší soud ČR rozhoduje v občanském soudním řízení o mimořádném opravném prostředku – dovolání – proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu (srov. § 236 odst. 1 o. s. ř.).

Rozsudek Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 11. 5. 1998 v této věci není rozhodnutím odvolacího soudu; jde o rozhodnutí soudu prvního stupně a již z tohoto důvodu je jeho přezkum dovolacím soudem vyloučen; občanský soudní řád proto ani neupravuje funkční příslušnost soudu pro projednání dovolání podaného proti takovému rozhodnutí soudu prvního stupně (srov. § 10a o. s. ř.).

Nedostatek funkční příslušnosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení; Nejvyšší soud proto řízení o dovolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 11. 5. 1998 zastavil (§ 104 odst. 1 o. s. ř.).

Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že dovolání proti tomuto rozsudku je přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř., přezkoumal dovolací soud napadený rozsudek z hlediska uplatněných dovolacích důvodů (§ 242 o. s. ř.) bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je zčásti opodstatněné.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc v tomto rozsahu vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku – Místku k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci za škodu při nemoci z povolání jsou podle ustanovení § 190 odst. 3 zák. práce existence nemoci z povolání, vzniklé za stanovených pracovních podmínek, vznik škody a příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vznikem škody. O vztah příčinné souvislosti se jedná tehdy, vznikla-li škoda následkem nemoci z povolání (tj. bez nemoci z povolání by škoda nevznikla tak, jak vznikla).

Škoda, která vzniká následkem nemoci z povolání, spočívá též ve ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity). Ke ztrátě na výdělků dochází proto, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem nemoci z povolání snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za ztrátu na tomto výdělků je poskytnout přiměřené odškodnění zaměstnanci, který není schopen dosahovat takového výdělků, jaký měl před poškozením. Vztah příčinné souvislosti mezi nemocí z povolání a ztrátou na výdělků je dán jen tehdy, jestliže došlo k poklesu výdělků u zaměstnance následkem onemocnění chorobou z povolání.

ni, popřípadě jen v takovém rozsahu, v jakém výdělek zaměstnance poklesl následkem onemocnění chorobou z povolání.

Nárok na náhradu za ztrátu na výdělku vzniká dnem, kdy u zaměstnance došlo k poklesu výdělku. Pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělku není rozhodující průměrný výdělek před vznikem (zjištěním) nemoci z povolání nebo průměrný výdělek dosažený zaměstnancem při práci, konané za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, ale průměrný výdělek poškozeného před vznikem škody (srov. § 194 a 195 odst. 1 zák. práce).

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost zjištění soudů v tomto směru dovolatel nezpochybňuje), že žalobce pracoval u žalovaného jako horník v přípravách v podzemí dolu. Dne 4. 10. 1995 byla u žalobce zjištěna nemoc z povolání (traumatická vazoneuroza ve stadiu vasospastickém, senzitivně motorická neuropathie n. med. vlevo středně závažná, vpravo lehčího stupně) a dne 2. 11. 1995 vydala MUDr. R. Š. ve smyslu ustanovení § 21 zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) rozhodnutí o tom, že žalobce je „trvale“ zdravotně nezpůsobilý konat dosavadní práci (práci horníka v přípravách) z důvodu nemoci z povolání (onemocnění cév a nervů horních končetin z vibrací). Žalobce v září 1995 dosáhl nejvyšší přípustnou expozici a nesměl z tohoto důvodu nadále pracovat v podzemí dolu. Dne 16. 11. 1995 účastníci uzavřeli dohodu o rozvázání pracovního poměru ke dni 17. 11. 1995; jako důvod rozvázání pracovního poměru bylo v dohodě uvedeno „dosažení NPE“.

Z výsledků dokazování dále vyplývá, že u žalobce došlo k poklesu výdělku až po skončení pracovního poměru účastníků. Vzhledem k tomu, že nárok na náhradu za ztrátu na výdělku mohl žalobci vzniknout jen tehdy, jestliže uvedená ztráta na jeho výdělku byla způsobena nemocí z povolání, a že odpovědnost za škodu podle ustanovení § 190 odst. 3 zák. práce nenastává, jestliže příčinou této ztráty na výdělku byla jiná skutečnost, soudy se správně zabývaly otázkou, co bylo příčinou, která způsobila pokles výdělku u žalobce.

Nejvyšší přípustnou expozici stanoví závazný posudek příslušného orgánu hygienické služby, který jej vydává na základě zmocnění uvedeného v ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníkům (ve znění pozdějších předpisů), a na základě pověření „řídít, provádět a zajišťovat hygienický dozor a dávat závazné pokyny k odstranění zjištěných závad, včetně zákazu určité činnosti“, daného těmto orgánům ustanoveními § 75 odst. 4 písm. c) a odst. 5 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (ve znění pozdějších předpisů). Účelem úpravy nejvyšší přípustné expozice je stanovit u zaměstnanců, kteří jsou při výkonu práce v podzemí dolu vystaveni nepříznivým vlivům pracovního prostředí, určité množství směn, po jejichž odpracování zaměstnanec nesmí nadále tuto práci vykonávat a musí být přefazen na prokazatelně méně riziková pracoviště, jestliže vlivy nepříznivě působící na jeho zdraví nelze jinak odstranit a další setrvávání zaměstnance na původním pracovišti by bylo zdrojem zvýšeného nebezpečí onemocnění (zejména

vzniku nemocí z povolání). Dosažení nejvyšší přípustné expozice není onemocněním. Úprava nejvyšší přípustné expozice uvedeným způsobem sleduje prevenci onemocnění profesionálního původu. Jestliže zaměstnanec dosáhl nejvyšší přípustné expozice, je zaměstnavatel povinen – stejně jako v případě, pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dlouhodobě způsobilost konat dále dosavadní práci nebo ji nesmí konat pro onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí – převést ho na jinou práci (§ 37 odst. 1 písm. a/ zák. práce); pokud nedojde k převedení na jinou práci (např. proto, že zaměstnavatel nemá pro zaměstnance jinou, ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 zák. práce vhodnou práci), je dosažení nejvyšší přípustné expozice důvodem k rozvázání pracovního poměru (srov. § 46 odst. 1 písm. d/ zák. práce).

Došlo-li k převedení na jinou práci (k rozvázání pracovního poměru) proto, že zaměstnanec dosáhl nejvyšší přípustnou expozici, zaměstnavatel neodpovídá za ztrátu na výdělku zaměstnanci tím vzniklou. I když příčina ztráty na výdělku má profesionální původ, je rozhodující, že dosažení nejvyšší přípustné expozice není podle zákoníku práce důvodem pro vznik odpovědnosti za škodu; hmotné zabezpečení zaměstnanců, kteří pro dosažení nejvyšší přípustné expozice nemohou vykonávat dosavadní práci, řeší zvláštní předpisy (srov. vyhlášku č. 19/1991 Sb., o pracovním uplatnění a hmotném zabezpečení pracovníků v hornictví dlouhodobě nezpůsobilých k dosavadní práci).

Při zjišťování toho, co bylo příčinou ztráty na výdělku, je možné přihlížet jen k takovým okolnostem, které nastaly a které měly za následek pokles výdělku zaměstnance. Došlo-li ke ztrátě na výdělku v důsledku dosažení nejvyšší přípustné expozice, nemůže být výše uvedený závěr zpochybněn ani případným zjištěním, že zaměstnanec v den převedení na jinou práci (rozvázání pracovního poměru) již trpěl později zjištěnou nemocí z povolání; dodatečné zjištění v tomto směru (např. pomocí znaleckého posudku) nic nemůže změnit na skutečnosti, že důvodem, pro který zaměstnanec přestal vykonávat dosavadní a nastoupil jinou práci, bylo dosažení nejvyšší přípustné expozice.

Vyřazení zaměstnance z dosud vykonávané práce pro dosažení nejvyšší přípustné expozice má – jak uvedeno výše – preventivní povahu. Ztratil-li zaměstnanec schopnost konat dosavadní práci již dříve z jiného důvodu, pro který musel být ve smyslu ustanovení § 37 odst. 1 písm. a) zák. práce převeden na jinou práci, popřípadě pro který s ním bylo možné rozvázat pracovní poměr ve smyslu ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) zák. práce, není stejné převedení na jinou práci (rozvázání pracovního poměru) pro dosažení nejvyšší přípustné expozice již možné. Bylo by totiž proti smyslu právní úpravy (spočívajícímu v prevenci vzniku profesionálních onemocnění), aby zaměstnanec byl vyřazen z dosud vykonávané práce pro dosažení nejvyšší přípustné expozice, ačkoliv ji nemůže konat ze zdravotních důvodů. Jestliže tedy bylo lékařským posudkem nebo rozhodnutím orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení stanoveno, že zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu

stavu pozbyl dlouhodobě způsobilost konat dále dosavadní práci, jestliže byla u zaměstnance zjištěna nemoc z povolání, pro kterou tuto práci nesmí dále konat, nebo jestliže bylo stanoveno, že dosavadní práci nesmí dále konat pro ohrožení nemocí z povolání, je třeba dovodit, že dosažení nejvyšší přípustné expozice poté již není způsobilým důvodem k převedení na jinou práci (k rozvázání pracovního poměru); to platí i tehdy, jestliže zaměstnanec dosáhl nejvyšší přípustné expozice v době před vydáním příslušného lékařského posudku (rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení). V případě, že zaměstnanec dosáhl nejvyšší přípustné expozice, avšak nebyl dosud převeden na jinou práci, popřípadě s ním dosud nebyl z tohoto důvodu rozvázán pracovní poměr, je zaměstnavatel povinen nadále postupovat podle příslušného lékařského posudku (rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení) vyslovujícího neschopnost zaměstnance dále konat dosavadní práci ze zdravotních důvodů (ať profesních či jiných). I kdyby právní úkon směřující k převedení zaměstnance na jinou práci (k rozvázání pracovního poměru) byl odůvodněn dosažením nejvyšší přípustné expozice, je za této situace zřejmé, že skutečným důvodem převedení na jinou práci (rozvázání pracovního poměru) byla jeho zdravotní nezpůsobilost vykonávat dále dosavadní práci. V takovémto případě by pak nebylo možné při zkoumání příčin poklesu na výdělků zaměstnance vycházet z použitého důvodu převedení na jinou práci (rozvázání pracovního poměru), ale z důvodu skutečného, tak jak vyplývá z příslušného lékařského posudku (rozhodnutí orgánu státní zdravotní správy nebo sociálního zabezpečení); k důvodu právního úkonu, který byl použit v rozporu s právními předpisy, popřípadě který v rozporu se skutečností účastníci simulují, není možné přihlížet.

V posuzovaném případě byla nemoc z povolání u žalobce zjištěna dříve, než účastníci uzavřeli dohodu o rozvázání pracovního poměru, odůvodněnou žalobcovým „dosažením NPE“. Vzhledem k tomu, že v době uzavření dohody o rozvázání pracovního poměru účastníci věděli, že žalobce není z důvodu nemoci z povolání schopen vykonávat dosavadní práci (práci horníka v přípravách), odvolací soud správně dovodil, že žalobce musel být z dosavadní práce vyřazen nikoliv pro dosažení nejvyšší přípustné expozice, ale ze zdravotních důvodů (pro nemoc z povolání), a že nemoc z povolání, zjištěná u žalobce dne 4. 10. 1995, byla příčinou toho, proč u žalobce po rozvázání pracovního poměru účastníků došlo k poklesu výdělku.

Odvolacímu soudu je však třeba vytknout, že se nezabýval tím, zda zjištěná nemoc z povolání byla jedinou příčinou toho, proč u žalobce došlo po dni 17. 11. 1995 k poklesu výdělku. Žalovaný totiž v průběhu řízení tvrdil, že zjištěná nemoc z povolání sice žalobce vyrazovala z výkonu dosavadní práce horníka v přípravách, že však po zjištění nemoci z povolání byl ze zdravotních důvodů schopen vykonávat jiné práce v podzemí dolu (např. práce tlakoměřiče, požárníka nebo narážeče) a že z jakékoliv práce v podzemí dolu musel být vyřazen právě a jen z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice.

Kdyby uvedené tvrzení žalovaného bylo pravdivé (a tomu může nasvědčovat i obsah „rozhodnutí“ MUDr. R. Š. ze dne 2. 11. 1995), odpovídal by zjištění z něho vyplývajícimu (za přihlédnutí k ostatním ve věci prokázaným skutečnostem) závěr, že skutečným důvodem, proč došlo k rozvázání pracovního poměru účastníků a k jím vyvolanému poklesu žalobcova výdělku, byly jak zjištěná nemoc z povolání, tak i dosažení nejvyšší přípustné expozice. Zjištěná nemoc z povolání by za této situace byla příčinou toho, že žalobce nemohl vykonávat práci horníka v přípravách a dosahovat výdělku s výkonem této práce spojených, a dosažení nejvyšší přípustné expozice by bylo příčinou toho, že žalobce musel být vyřazen na povrch dolu a že nemohl mít výdělek, které by jinak – při výkonu jiné, pro něho vhodné práce v podzemí dolu – dosáhl. Protože zaměstnavatel – jak uvedeno výše – není povinen nahradit zaměstnanci ztrátu na výdělků, která mu vznikla následkem opatření vyvolaných dosažením nejvyšší přípustné expozice, bylo by možné žalobci odškodnit jen takovou ztrátu na výdělků, která byla zapříčiněna nemocí z povolání, tj. ztrátu na výdělků, určenou rozdílem mezi výdělků (průměrným výdělkem) při práci horníka v přípravách a výdělků (průměrným výdělkem) při jiné práci, kterou by – nebýt dosažení nejvyšší přípustné expozice – mohl vzhledem k jeho zdravotnímu stavu, schopností a pokud možno i kvalifikací konat v podzemí dolu, a to za předpokladu, že tuto jinou vhodnou práci by žalovaný byl prokazatelně schopen (zejména s přihlédnutím k volným pracovním místům) pro něho zajistit.

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud se měl při rozhodování věci zabývat – zejména s přihlédnutím k obsahu „rozhodnutí“ MUDr. R. Š. ze dne 2. 11. 1995, z něhož pro žalobce nevyplývá absolutní zákaz práce v podzemí dolu – také tím, zda žalobce následkem nemoci z povolání nebyl schopen vykonávat jen dosavadní práci horníka v přípravách, nebo také ostatní práce vykonávané v podzemí dolu. Kdyby bylo zjištěno, že žalobce byl schopen i při nemoci z povolání pracovat v podzemí dolu, měl odvolací soud rovněž zkoumat, zda by žalovaný – nebýt dosažení nejvyšší přípustné expozice – pro žalobce prokazatelně zajistil jinou, pro něho vhodnou práci v podzemí dolu. Teprve poté lze spolehlivě uzavřít, v jakém rozsahu má žalobce nárok na náhradu za ztrátu na výdělků podle ustanovení § 195 zák. práce.

Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud jej zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen napadený rozsudek, platí i na rozsudek soudu prvního stupně (s výjimkou výroků, kterými byla žaloba zamítnuta, a výroku, kterým bylo řízení zastaveno, jež nebyly napadeny odvoláním a nabyly samostatné právní moci), zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil Okresnímu soudu ve Frýdku – Místku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Váš zdroj právních informací
www.epravo.cz

3 sbírky judikátů
6 právnických periodik pro teorii a praxi
2 prestižní bilingvní čtvrtletníky

Orac

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 21 Falls ein Zahlungsauftrag als bargeldloses Zahlungsmittel auf solche Art und Weise si verfälscht oder geändert wurde, daß er anscheinend richtige und reale Angaben beinhaltet, die für die Realisierung des Zahlungsverkehrs erforderlich gültig sind, ist in der Handlung des Täters, der ihn fälscht (ändert) bzw. Der bank vorlegt zwecks Verwirklichung der Überweisung mittels dieses Zahlungsauftrages die Straftat der Fälschung und Abänderung der Golder gemäß § 140 Absatz 2 des Strafgesetzbuches unter Anwendung § 143 des Strafgesetzbuches zu sehen.
- Nr. 22 Wird dem Täter im Rahmen einer Gesamtstrafe in der selben Höhe auferlegt, in der ihm eine Goldstrafe durch ein frühere Urteil auferlegt wurde, dessen Anspruch bei der Auferlegung einer Gesamtstrafe aufgelöst wird, wird das gericht Gericht keine Ersatzfreiheitsstrafe im Sinne § 54 Absatz 3 des Strafgesetzbuches falls festgestellt wird auferlegen, da die durch das frühere Urteil auferlegte Geldstarke durch Bezahlung bereits vollständig vollgezogen wurde.
- Nr. 23 Die Person, die in der Position des Pflegevaters ist (§ 45a ff des Gesetzes Nr. 93/1963 Gslg., Familiengesetzbuches, in der Fassung der späteren Vorschriften) hat im Strafverfahren nicht die Stellung des gesetzlichen Vertreters des Beschuldigten im Sinne der Bestimmung § 34 Absatz 1 der Strafprozeßordnung.
- Nr. 24 Ist der Beschuldigte in Untersuchungshaft, entscheidet das Gericht über eine Verlängerung der Untersuchungshaft im Sinne der Bestimmung § 192 der Strafprozeßordnung nur dann, wenn nach der vorläufigen Verhandlung der Beklagung eine der in der Bestimmung § 188 Absatz 1, 2 der Strafprozeßordnung zutrifft.
- Nr. 25 Der beschuldigte gehört nicht zu den Personen, die zur Erhebung eines Rekurses gegen den Beschluß des gerichtes über die Freilassung aus der Untersuchungshaft berechtigt sind, weil ihm auf Grund einer rechtskräftigen Entscheidung in einer anderen Sache eine Freiheitsstrate auferlegt wurde, er kann durch der Rekurst für sich keine günstigere Entscheidung erzielen. Das Rekursgericht muß deshalb gemäß § 148 Absatz 1 Buchstabe b) der Strafprozeßordnung seinen Rekurs ablehnen.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 33 Der Gläubiger, der als die mit ihrem Anspruch auf die höchste Einreichung (§ 336b Abs. 2, Buchs. i/ der Zivilprozessordnung) verwiesene Person die Forderung zur Befriedigung verteilter Masse vor dem Erlassen der Versteigerungsverordnung angemeldet hat, gehört nicht unter die in den Bestimmungen § 336 Abs. 1 und § 336c der Zivilprozessordnung berechneten Personen und die Versteigerungsverordnung muss nicht ihm zugestellt werden.
- Nr. 34 Der Pfandgläubiger ist im Sinne der Bestimmung § 151f des Bürgerlichen Gesetzbuchs (im Wortlaut des Artikels III des Gesetzes Nr. 165/1998 Gslg., wirksam vom 1. 9. 1998) berechtigt, die Pfandveräußerung beim Gericht vorzuschlagen, und das Gericht entscheidet im Sinne der Bestimmung § 274 Buchs. a) und § 372 der Zivilprozessordnung (im Wortlaut des Artikels IV des Gesetzes Nr. 165/1998 Gslg., wirksam vom 1. 9. 1998) über die Pfandveräußerung auch in dem Fall, wenn das Pfandgläubigerrecht auf die Befriedigung seiner Pfandforderung in der Zeit vom 1. 9. 1998 entstanden ist, wenn auch das seine Forderung absichernde Pfandrechte schon in der Zeit bis 31. 8. 1998 entstanden ist.
- Falls das Recht (der Anspruch) zur Befriedigung des Pfandgläubigers bis 31. 8. 1999 entstanden ist, wird dieses Recht (der Anspruch) des Pfandgläubigers auch in der Zeit vom 1. 9. 1998 durch rechtliche bis 31. 8. 1998 wirksame Regelung verwaltet.
- Nr. 35 Haben sich die Verfahrensteilhaber darauf geeinigt, dass die Angeklagten auf der in der Wohnungskündigung des Mietverhältnisses angeführten Adresse nur eine Wohnung bewohnen und dass sie hinsichtlich nur dieser Wohnung im Mietverhältnis zu den Angeklagten sind, dann die Tatsache, dass in der Wohnungskündigung des Mietverhältnisses zum Austausch des Stockwerkes für das Geschoss, in dem sich die Wohnung befindet, und dass in der Adresse die Wohnungsnummer unrichtig angeführt ist, die Ungültigkeit der Wohnungskündigung hat nicht veranlassen.
- In der Verbindung mit weiteren in der Anklage enthaltenen Angaben, deren Bestandteil die Kündigung war, konnte solche Kündigung mit den Angeklagten (den Mietern) in der Zustellungszeit objektiv nicht anders wahrgenommen werden als bestimmte und verständliche Willenäußerung (§ 37 des Bürgerlichen Gesetzbuchs), die Wohnung betreffend, deren sie die (gemeinsamen) Mieter sind und im Verhältnis, zu dem sie im Mietverhältnis mit den Angeklagten sind.

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

- Nr. 36** Negative Seite vom Prinzip materieller Publizität des Handelsregisters wirkt objektiv, ohne Rücksicht auf Verschuldung.
Die im Handelsregister eingetragene Person darf sich nicht gegenüber dem, der im Vertrauen in die Handelsregistereintragung handelt, auf die Eintragungsunrichtigkeit berufen, wenn auch die Eintragungsunrichtigkeit mit einer anderen Person oder mit dem Registergericht verusacht war.
- Nr. 37** Grundet das Gesetz das Recht des Genossenschaftsmitglieds, die Änderung des Bescheids des Vorstandes über seinen Ausschluss durch Berufung zur Mitgliederversammlung zu fordern, ohne die Frist zur Einreichung solcher Berufung festzulegen, ist es notwendig, für die Geltendmachung dieses Rechts übliche Verjährungszeit nach dem § 397 des Handelsgesetzes anzuwenden.
Die Genossenschaftssatzung darf nicht die Frist bestimmen, in der das Mitglied das Recht nach dem § 231 Abs. 3 des Handelsgesetzes, vom § 397 des Handelsgesetzes 1) abweichend, geltend machen kann.
- Nr. 38** Der Ersatzanspruch für den Verdienstaussfall nach der Beendigung der Arbeitsunfähigkeit oder bei der Anerkennung teilweiser Invalidität (§ 195 des Arbeitsgesetzbuchs) entsteht aus der Schadenhaftpflicht bei der Berufskrankheit (§ 190 des Arbeitsgesetzbuchs) in dem Fall, wenn dem beschädigten Arbeitnehmer der Verdienst erniedrigt war, weil er die bisherige Arbeit wegen der Berufskrankheit nicht leisten kann.
Der Arbeitgeber ist nicht verpflichtet, aus dem Grund der Schadenhaftpflicht den Verdienstaussfall zu ersetzen, der dem Arbeitnehmer dadurch gekommen ist, dass er auf die weniger bezahlte Arbeit überleitet war (zu einem anderen Arbeitgeber freigesetzt, bei dem er die weniger bezahlte Arbeit leistet), und zwar aus dem Grund der Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes; materielle Versorgung der Arbeitnehmer, die für die Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes die bisherige Arbeit nicht leisten können, lösen die Sondervorschriften.
Bei der Untersuchung der Ursache des Verdienstaussfalles, zu dem gekommen ist, weil der Arbeitnehmer die bisherige besser bezahlte Arbeit weiterhin nicht leistet, ist der Grund massgebend, wegen dessen er auf eine andere Arbeit überleitet war (zu einem anderen Arbeitgeber freigesetzt); wenn dieser Grund die Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes war, entsteht keine Pflicht zum Verdienstaussfallersatz auf in dem Fall, wenn es später festgestellt würde, dass der Arbeitnehmer in dieser Zeit schon an die Berufskrankheit gelitten hat.
Die Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes ist nicht der zur Überleitung auf eine andere Arbeit (§ 37 Abs. 1 Buchst. a/ Arbeitsgesetzbuchs) oder zur Auflösung des Arbeitsverhältnisses (§ 46 Abs. 1 Buchst. d/ Arbeitsgesetzbuchs) qualifizierte Grund, wenn es noch vor der Ausführung einer dieser Massnahmen durch ärztlichen Befund oder durch den Bescheid des Organes der staatlichen Kranken- oder Sozialversicherungsverwaltung festgelegt war, dass der Arbeitnehmer mit Rücksicht auf seinen Gesundheitszustand die Fähigkeit langfristig verloren hat, die bisherige Arbeit weiter zu leisten, wenn bei dem Arbeitnehmer die Berufskrankheit festgestellt war, wegen deren er diese Arbeit nicht weiter leisten darf, oder wenn es festgelegt war, dass er die bisherige Arbeit wegen der Gefährdung von der Berufskrankheit nicht weiter leisten darf; das gilt auch im Fall, wenn der Arbeitnehmer den möglichst hohen zulässigen Bestand vor der Ausstellung des ärztlichen Befundes (Bescheid des Organes der staatlichen Kranken- oder Sozialversicherungsverwaltung) erreicht hat. Sollte trotzdem die Überleitung auf eine andere Arbeit oder die Auflösung des Arbeitsverhältnisses durch die Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes begründet werden, ist es erforderlich, bei der Beurteilung der Ursache des Verdienstaussfalles des Arbeitnehmers vom zuständigen ärztlichen Befund auszugehen (Bescheid des Organes der staatlichen Kranken- oder Sozialversicherungsverwaltung).
Falls der Arbeitnehmer wegen der Berufskrankheit die bisherige Arbeit im Bergwerk unter Tage nicht leisten kann, aber könnte bei der Berufskrankheit im Bergwerk unter Tage eine andere Arbeit leisten, in die er aus dem Grund der Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes nicht eingeordnet werden konnte, hat er den Ersatzanspruch für den Verdienstaussfall, der durch den Unterschied zwischen den bei der Leistung der bisherigen Arbeit erzielten Verdiensten (dem Durchschnittsverdienst) und den bei der Leistung einer anderen Arbeit erzielten Verdiensten (dem Durchschnittsverdienst) bestimmt ist, und zwar einer anderen Arbeit, die er – wenn die Erreichung des möglichst hohen zulässigen Bestandes nicht besteht – mit Rücksicht auf seinen Gesundheitszustand, die Fähigkeiten und nach Möglichkeit auch auf die Qualifikation im Bergwerk unter Tage leisten könnte, und zwar unter Voraussetzung, dass der Arbeitgeber erwiesenermassen fähig wäre (vor allem mit Rücksicht auf offene Stellen), diese andere geeignete Arbeit für ihn zu sichern.

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 21** If the payment order as a cash-free means of payment is counterfeited or altered in such fashion that it contains apparently correct and real data which are necessary and adequate for the execution of the payment transfer, then the offender's act of counterfeiting (altering) the payment order with intent to execute the payment transfer by means of it or submitting such order to execute the payment transfer may be considered as crime of the counterfeiting and altering of money under section 140 (2) of the Criminal Code, using section 143 of the Criminal Code.
- No. 22** If as part of the total punishment the court imposes on the offender a pecuniary penalty in the same amount as the pecuniary penalty imposed on him by the court's previous decision which is cancelled by decision on the total punishment, then, if it is ascertained that the pecuniary penalty imposed by the previous decision has been already fulfilled, i.e. fully paid, the court shall not decide on an alternative punishment of imprisonment in accordance with section 54 (3) of the Criminal Code.
- No. 23** A person acting as a foster parent (section 45(a) et seq. of Act No. 94/1963 Coll., The Family Code, as subsequently amended) shall not have in criminal procedure a status of a legal guardian of the accused in accordance with section 34 (1) of the Criminal Procedure Code.
- No. 24** If the accused is under arrest (is detained), then the court shall decide on further duration of the detention in accordance with section 192 of the Criminal Procedure Code only if after preliminary hearing of the case (accusation) it takes one of the decisions stated in section 188 (1) and (2) of the Criminal Procedure Code.
- No. 25** The accused is not regarded as a person entitled to lodge a complaint against the court's decision whereby the accused is released from detention, because he has been ordered by a legally effective decision in another case to serve his sentence (a term of imprisonment), because by such complaint he may not achieve a decision which would more favourable for him. Therefore, the court handling such complaint shall reject it in accordance with section 148 (1) (b) of the Criminal Procedure Code.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 33** The creditor that as the person thrown with his or her claim upon the highest filing (section 336b /2/ of Civil Court Order) had lodged the claim to be satisfied from the shared estate before the issue of auction notice belongs not among the persons mentioned in the stipulations of section 336 (1) and section 336c of Civil Court Order, and the auction notice have not to be him or her delivered.
- No. 34** The security creditor is in sense of stipulations of section 151f of Civil Codex (in the wording of par. III of the law Nr. 165/1998 Coll., effective since September 1, 1998) entitled to make a proposal before court of law the sale of security and the court of law will in sense of stipulation of section 274 (a) and section 372 of Civil Court Order (in the wording of item IV of law Nr. 165/1998 of Law Codex of Czech Republic, effective since September 1, 1998) decide about the sale of the security incl. the case, if there arise the right of the security creditor on the satisfaction of his or her claim resulting from the security during the period after September 1, 1998, although the security right supporting his or her claim arose already before August 31, 1998.
In case that the right (title) for the satisfying of security creditor resulting from the security arose before August 31, 1998, this right (title) of the security creditor will be governed also after September 1, 1998 by the law arrangement valid till August 31, 1998).
- No. 35** If there was no controversy among the participants of the procedure about the issue that the accused dwell the single apartment on the address mentioned in the notice of apartment renting and they are in the renting relation against the accusers only through such apartment, then the fact that in the notice of apartment renting came to the confusion of floors and storeys where the apartment is situated, and that the number of apartment mentioned in the notice is not correct, did not cause the ineffectiveness of the notice. Such notice, in combination with other data mentioned in the suit being its part, could be not understood by the accused (renter) in time of delivery else then the definite and intelli-

Bližší informace na adrese

www.orac.cz

Orac

No. 36

gible manifestation of the will (section 37 of Civil Codex) concerned by the apartment rented by them collectively, being to such apartment in the renting relation against the accusers.

No. 37

The negative side of the principle of material publicity of companies' register acts without prejudice and out of consideration for the guilt. The person incorporated in the companies' register can not to appeal to other person acting in hope to be incorporated in the companies' register, as also to appeal to the incorrectness of the record being caused by another person or by the register court. If the law originates the right of member of the housing society to insist on the change of presidential board decision about his or her suspension through the appellation to the member meeting without the laying down the deadline for the movement of such appellation, is there necessary for the enforcement of such right to apply the general prescriptive time in accordance with the section 397 of Trade Codex. The constitution of the housing society can not to lay down the deadline for the enforcement by the member of his or her right in accordance with section 231 (3) of Trade Codex, deviously from the section 397 of Trade Codex).

No. 38

The claim to the compensation for the lose of earnings after the finishing of inability to work or in case of acknowledgment of partial invalidity (section 195 of Labour Codex) arises from the responsibility for the detriment in case of occupational disease (section 190 of Labour Codex) then if the earnings of the disabled employee was reduced because he or she can not to perform previous job through the occupational disease. The employer is not obliged to compensate the lose of earnings through the transferring on the other, less paid work(disengaged for another employer where he or she will perform the less paid work) because the reaching of maximal possible exposition; the material security of the employees they after the reaching of maximal admissible exposition can not to perform the previous work will be performed by special regulations.

At the investigating of the cause of earnings reduction arising because the employee does not perform the previous better paid work is the deciding reason being cause for his or her transfer on another work(disengaged for another employer); if the reaching of maximal admissible exposition was this reason, the obligation for the compensation of earning does not arise even then, if later will be found out that in those days the employee suffered from the occupational disease.

The reaching of maximal admissible exposition is not the qualified reason for transfer on another work (section 1 /a/ of Labour Codex) or for termination of employment (section 46 /1/ /d/ of Labour Codex), if already before realization of any of such provisions was through the medical opinion or through the decision of a state health administration authority or the social security authority determined that the employee with reference on his or her state of health loosed the long/term ability to continue in performing of previous work; if there was found out the employee's occupational disease being cause that him or her will not be permitted to perform previous work or if there was determined that the previous work may not be performed because the threat by the occupational disease; it will be valid even then, if the employee reached the maximal admissible exposition already before the issue of appropriate medical opinion (the decision of a state health administration authority or the social security authority). If in spite of that the transfer on another job or the termination of employment will be justified by the reaching of maximal admissible exposition, there is necessary to proceed at the investigation of the causes of earning lose of the employee from the appropriate medical opinion (the decision of a state health administration authority or the social security authority).

In case that the employee can not, because the occupational disease, to perform previous work in the underground part of the mine, but he could to perform, in spite of the occupational disease another work in the underground parts of the mine on that he could not be placed because the reaching of maximal admissible exposition, he is entitled for the compensation for the earnings lose, set only through the difference between the earnings (average earnings) reached at the perforation of previous work and earnings (average earnings) reached at the performance of another work that he could to perform with reference to his state of health, abilities and may be also the qualification – if there was not the reaching of maximal admissible exposition – in the underground parts of the mine, namely on the condition that the employer would be demonstrably able to provide for him this other proper work (especially with reference to the free jobs).

epravo

Váš zdroj právních informací
www.epravo.cz

KLUB Orac

volné sdružení abonentů NAKLADATELSTVÍ ORAC

Všichni členové **KLUBU ORAC** obdrží v tomto měsíci **ZPRAVODAJ** (bezplatné klubové informace) s podrobným přehledem:

- které knižní tituly z letošní produkce je možno si zakoupit s 30% slevou z doporučené ceny; které knižní tituly vyjdou za stejných podmínek (sleva 30 %) v nejbližších týdnech,
- jak inzerovat v našich periodikách a ušetřit 15 nebo 50 % z inzertní ceny (přitom využít adresné oslovení 10 000 ostatních předplatitelů),
- jak získat profesionální radu či inspiraci pro zhotovení individuální zakázky (polygrafické, audiovizuální, elektronické) a v případě realizace zakázky „na klíč“ také 5% slevu,
- kdy je možno získat v letošním roce další 5% bonus.

Všichni nečlenové **KLUBU ORAC** se mohou snadno stát členy a získat uvedené výhody.

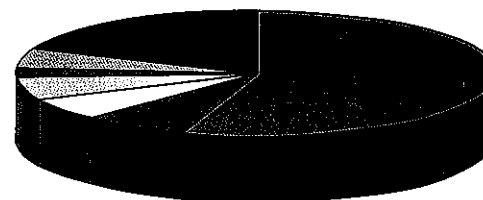
Členem **KLUBU ORAC** se může stát každý náš předplatitel, pokud splňuje dvě podmínky:

- uhradil řádně letošní předplatné,
- nejpozději do konce května 2001 odešle na adresu nakladatelství přihlášku (Klubová karta).

Členem **KLUBU ORAC** se může stát fyzická i právnická osoba. **KLUB ORAC** je volné sdružení předplatitelů periodik **NAKLADATELSTVÍ ORAC**. Zájemcům o členství v **KLUBU ORAC**, kteří z jakýchkoliv důvodů neobdrželi ve svých lednových a květnových číslech periodik Klubovou kartu, ji zašleme na vyžádání poštou.

Ing. Oldřiška Wankeová
marketing nakladatelství

Struktura členů KLUBU ORAC

- advokáti (55 %)
- daňoví poradci (7 %)
- lékaři, zdravotníci (6 %)
- státní správa a veřejná samospráva (6 %)
- notáři (2 %)
- soudy (5 %)
- ostatní (19 %)

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 5/2001 (ročník LIII) z 5. 5. 2001.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Praha, IČO 45808937.

Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 05/41593111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3.

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC: tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134, e-mail: orac@its.cz.

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.